

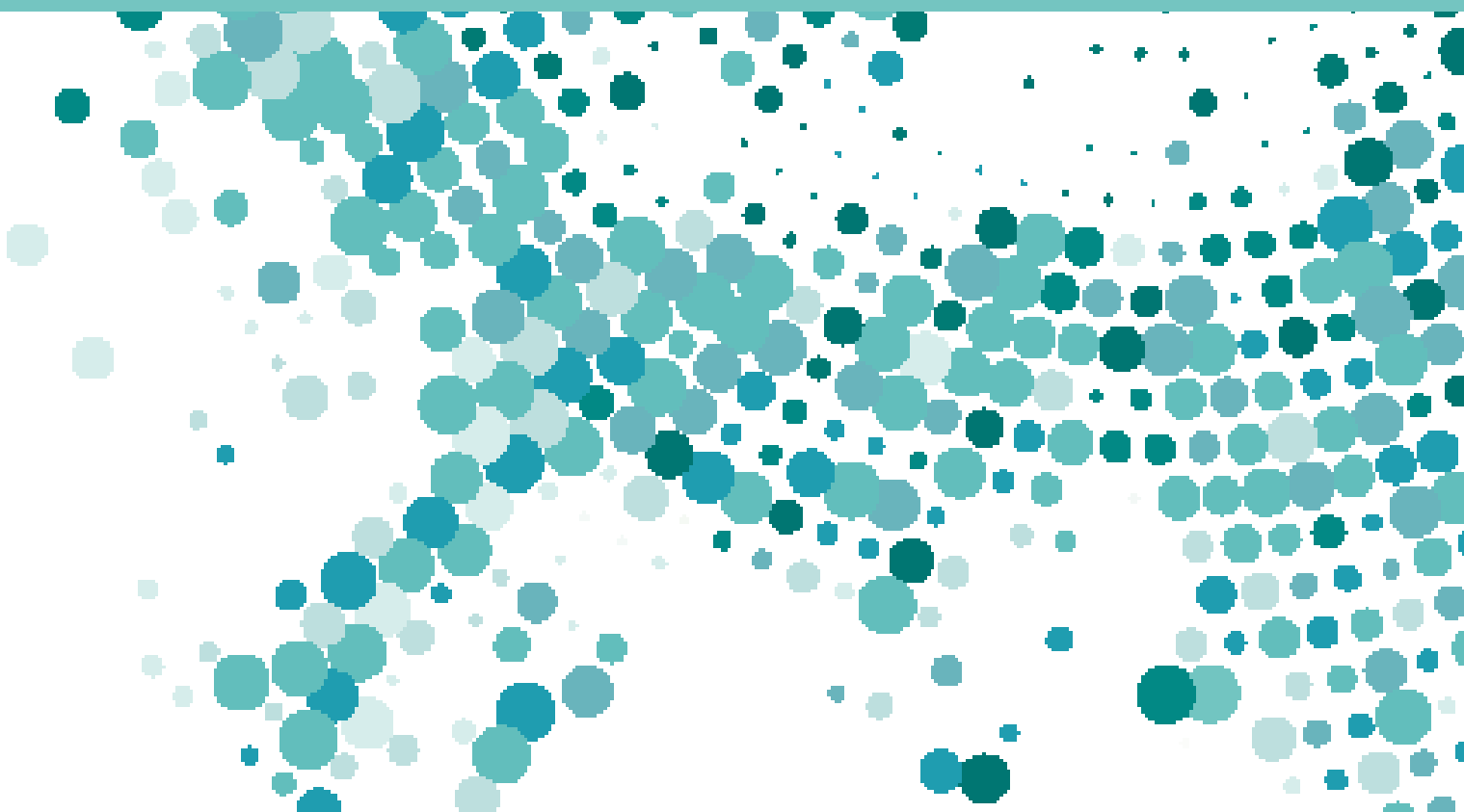

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET

Sisäministeriö – kirjanpitoyksikön (kpy 200) tilinpäätös 2017

SISÄMINISTERIÖN JULKAISU 10/2018

Hallinto

Sisäministeriön julkaisu 10/2018

Sisäministeriö – kirjanpitoyksikön (kpy 200) tilinpäätös 2017

Sisäministeriö

ISBN: 978-952-324-218-0

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö/ Tietotuki- ja
julkaisu-yksikkö Anja Järvinen

Helsinki 2018

Kuvailulehti

Julkaisija ja julkaisun laji	Sisäministeriö Hallinto	Maaliskuu 2018	
Tekijät			
Julkaisun nimi	Sisäministeriö – kirjanpitoyksikön (kpy 200) tilinpäätös 2017		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sisäministeriön julkaisu 10/2018		
Diaari/hankenumero	-	Teema	Hallinto
ISBN PDF	978-952-324-218-0	ISSN PDF	2341-8524
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-218-0		
Sivumäärä	69	Kieli	Suomi
Asiasanat	tilinpäätös, talous, toimintakertomus		
Tiivistelmä	<p>Sisäministeriö -kirjanpitoyksikön vuoden 2017 tilinpäätös koostuu toimintakertomuksesta, talousarvion toteutumista kuvaavista toteutumalaskelmista, tuottoja ja kuluja kuvaavasta tuotto- ja kululaskelmasta, tilinpäätöspäivän taloudellista asemaa kuvaavasta taseesta ja liitteenä ilmoitettavista tiedoista.</p> <p>Tilinpäätökseen sisältyvä toimintakertomus sisältää johdon katsauksen toimintaan sekä raportoinnin ministeriön toiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta, kuvauksen toiminnallisesta tehokkuudesta, tuotoksista ja laadunhallinnasta sekä henkisten voimavarojen hallinnasta. Toimintakertomus sisältää myös sisäisen valvonnan arviointilausuman, kokonaisarviointien tulokset ja yhteenvedot väärinkäytöksistä.</p>		
Kustantaja	Sisäministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	https://Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Presentationsblad

Utgivare och typ av publikation	Inrikesministeriet Administration	Mars 2018	
Författare			
Publikationens titel	Bokslut för inrikesministeriets bokföringsenhet 2017		
Publikationsseriens namn och nummer	Inrikesministeriets publikation 10/2018		
Diarie-/ projektnummer		Tema	Förvaltning
ISBN PDF	978-952-324-218-0	ISSN PDF	2341-8524
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-324-218-0		
Sidantal	69	Språk	Finska
Nyckelord	bokslut, ekonomi, verksamhetsberättelse		
Referat	<p>Bokslutet för 2017 för bokföringsenheten Inrikesministeriet består av en verksamhetsberättelse, utfallskalkyler som redogör för utfallet av budgeten, en intäkts- och kostnadskalkyl som redogör för intäkterna och kostnaderna, en balansräkning som redogör för den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och uppgifter som lämnas i bilagor.</p> <p>Den verksamhetsberättelse som ingår i bokslutet innehåller ledningens verksamhetsrapport, en rapport över de samhälleliga verkningarna av ministeriets verksamhet, en beskrivning av den funktionella effektiviteten, avkastningen och kvalitetsledningen samt om hanteringen av mänskliga resurser. Verksamhetsberättelsen innehåller också ett utlåtande om bedömningen av den interna kontrollen, resultaten av helhetsbedömningarna och sammanfattningar av oegentligheter.</p>		
Förläggare	Inrikesministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Sisältö

1 TOIMINTAKERTOMUS	9
1.1 Johdon katsaus	9
1.2 Tuloksellisuus.....	11
1.3 Vaikuttavuus.....	12
1.3.1 Hallitusohjelma ja valtioneuvostotasoinen kehittäminen	14
1.3.2 Hallinnonalan ohjaus, suunnittelu ja seuranta.....	18
1.3.3 Lakien ja asetusten valmistelu ja säädösvalmistelun kehittäminen.....	24
1.3.4 EU- ja kv-asiat.....	26
1.3.5 Ministeriön sisäinen kehittäminen	32
1.3.6 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus	34
1.4 Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta	35
1.4.1 Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus ja suoritteiden määrät	35
1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	37
1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	37
1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	37
1.6 Tilinpäätösanalyysi	40
1.6.1 Rahoituksen rakenne.....	40
1.6.2 Talousarvion toteutuminen	43
1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	45
1.6.4 Tase	47
1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	47
1.8 Arviointien tulokset.....	50
1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	50
2 SISÄMINISTERIÖN TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA	51
3 SISÄMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA	54
4 SISÄMINISTERIÖN TASE	55

5 LIITETIEDOT	57
5.1 Tilinpäätöslaskelmien liitteet.....	57
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus	58
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 2: Nettotutetut tulot ja menot	60
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat	61
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely	62
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	63
Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällyttämättömät rahastoidut varat	64
Sisäministeriön tilinpäätöksen liitteet 3, 6–9, 11–13, 15–17	64
6 ALLEKIRJOITUKSET	65

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Johdon katsaus

Sisäisen turvallisuuden toimintaympäristön muuttuminen vaikutti ministeriön ja koko hallinnonalan toimintaan vuonna 2017. Suomen sisäisen turvallisuuden toimintaympäristö on aiempaa monimutkaisempi ja turvallisuusympäristön muutokset voivat olla erittäin nopeita myös jatkossa. Terrorismin uhka Euroopassa ja Suomessa on kohonnut. Suomen keskeisin sisäisen turvallisuuden haaste on laajeneva, monimuotoinen syrjäytyminen. Se lisää yhteiskunnallisten häiriöiden riskiä ja määrittelee suurelta osin tarpeen turvallisuusviranomaisten tuottamille palveluille. Radikalisoituminen ja ääriliikkeiden voimistuminen ovat syrjäytymisen äärimmäisiä seurauksia. Vaikka EU:n ulkorajoilla havaittujen laittomien rajanylittäjien määrä väheni edellisistä vuosista, oli se edelleen noin kaksinkertainen vuoteen 2013 verrattuna. Muuttunut turvallisuusympäristö vaatii yhteistä tilannekuvaa, uusia toimintatapoja ja entistä syvempää yhteistyötä sekä riittäviä toimivaltuuksia ja resursseja.

Haasteista huolimatta ministeriö saavutti toiminnalleen asetetut tavoitteet hyvin. Ministeriön keskeisiä tehtäviä ovat säädösvalmistelu, hallinnonalan ohjaus sekä kansainväliset asiat. Hallituksen ja eduskunnan edellyttämät tehtävät ja hallituksen uudet linjaukset pystyttiin toteuttamaan kaikilla näillä sektoreilla.

Vuonna 2016 valmistuneeseen sisäisen turvallisuuden selontekoon pohjautuva sisäisen turvallisuuden strategia julkaistiin lokakuussa 2017. Konkreettisia toimenpiteitä sisältävä strategia on tiekartta, jonka avulla pyritään siihen, että Suomesta tulee hallitusohjelman mukaisesti maailman turvallisimma maa elää, asua, yrittää ja tehdä työtä.

Huhtikuussa järjestetyn hallituksen puolivälitarkastelun tuloksena laadittiin hallituksen toimintasuunnitelma 2017–2019 ja muodostettiin siihen liittyvä turvallisuus-toimenpidekokonaisuus. Sisäministeriö laati suunnitelman hallituksen turvallisuus-toimenpidekokonaisuuden toimeenpanosta ministeriön hallinnonalalla ja käynnisti hankkeen toimeenpanon.

Vuoden 2015 ennätysellinen turvapaikanhakijoiden määrä vaikutti edelleen ministeriön ja hallinnonalan toimintaan. Hallitus sopi maahanmuuttopoliittisen ohjelman tekemisestä vuosia 2018–2021 koskevan julkisen talouden suunnitelman neuvotteluissa. Maahanmuuttopoliittista ohjelmaa valmisteltiin vuoden 2017 aikana ja valmistelusta vastasi ministeriöiden välinen poikkihallinnollinen yhteistyöryhmä, maahanmuuton ministerityöryhmä on toiminut hankkeen ohjausryhmänä. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma tähtää erityisesti työvoiman maahanmuuton edistämiseen. Globaali kilpailu ulkomaalaisista osaajista ja yrityksistä on tiukkaa, ja Suomen tavoitteena on pärjätä tässä kilpailussa.

Sisäministeriössä oli käynnissä useita lainsäädäntöhankkeita sisäisen turvallisuuden kehittämiseksi, joista esimerkkeinä voi mainita siviilitiedustelulainsäädännön valmistelun ja rajavartiolaitoksen muutokset hybridiuhkiin varautumiseksi. Hallitusohjelman kärkihanke säädösten sujuvoittamiseksi näkyi edelleen säädösvalmistelun kehittämisessä ja säädösvalmistelussa. Sisäministeriö osallistui normien purkuun sekä kansalaisten ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen. Tavoitteena oli erityisesti helpottaa erilaisten lupien hakemista ja sähköistä asiointia. Vuonna 2017 sisäministeriössä käynnissä olleita normien purkuun liittyviä hankkeita olivat muun muassa nuohousta koskevan sääntelyn purkaminen ja rahankeräystoiminnan kehittäminen.

Sisäministeriön kansainvälinen ja EU-tason yhteistyö oli vuonna 2017 laajaa ja aktiivista. Ministeriön EU- ja kansainvälisten asioiden painopisteiden toteuttamista edistettiin mm. useiden ministeriön ylimmän johdon vierailujen aikana. Sisäministeriö osallistui aktiivisesti valtioneuvoston kanslian johdolla käynnistettyyn Suomen vuoden 2019 EU-puheenjohtajakauden valmisteluun.

Vuonna 2015 alkaneen pelastustoimen uudistushankkeen työ jatkui täysipainoisesti. Uudistuksella tavoitellaan tehokkaampaa ja taloudellisempaa järjestelmää, jossa pystytään varautumaan myös harvinaisiin suuronnettomuuksiin tai luonnonkatastrofeihin koko maassa. Hanke pohjautuu pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan, jonka linjausten mukaisesti pelastustoiminnan ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinaatiota vahvistetaan ja parannetaan. Pelastustoimen uudistus toteutetaan osana vuonna 2020 voimaan tulevaa maakuntauudistusta.

Sisäministeriö vastaa vuoden 2020 alusta valtion ja maakuntien välisestä pelastustoimen ohjauksesta sekä maakuntien varautumisen yhteensovittamisesta. Aluehallintovirasto lakkautetaan ja aluehallintovirastossa pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitaneet henkilöt siirtyvät sisäministeriön työntekijöiksi. Muutokseen varautumiseksi sisäministeriön pelastusosaston organisaatio uudistetaan 1.1.2018 alkaen. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntatehtävä siirretään ympäristöministeriöltä sisäministeriölle vuoden 2019 alusta.

Ministeriön johto määritteli keväällä 2017 johtamislinjaukset, joissa kuvataan, millaista johtamista sisäministeriössä odotetaan ja mihin suuntaan johtamisen käytäntöjä kehitetään. Sisäministeriö ja Poliisiammattikorkeakoulu käynnistivät yhteistyössä hallinnonalalle kohdennetun henkilöstöjohtamiseen painottuvan Hyvä johtaja -koulutusohjelman. Koulutusohjelma pyrkii edistämään ja tukemaan strategista henkilöstöjohtamista sekä osallistujien yksilö-, yhteisö- ja organisaatiotason kehitymisprosesseja.

Sisäministeriön henkilöstösuunnittelun tavoitteena on henkilöstösuunnittelun avulla tukea toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista. Vuonna 2017 valmisteltiin henkilöstösuunnittelun puiteasiakirja vuosille 2018–2019 tarkoituksena pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun mahdollistaminen ja osaamisen kehittäminen.

Sisäministeriö edisti tulevaisuuden työnteon edellytyksiä siirtymällä uusiin monitoimitiloihin vuonna 2017. Uudet tulevaisuuden työnteoa edistävät toimitilat mahdollistavat työskentelyn erityyppisissä työympäristöissä työtilanteen ja työtehtävän mukaan. Työtapoja uudistettiin uusien toimitilojen käyttöönoton myötä. Henkilöstölle järjestettiin toimitilojen käyttöönottoon liittyen useita erityyppisiä tilaisuuksia, joiden teemoina olivat muun muassa tietotekniikka ja ergonomia.

1.2 Tuloksellisuus

Sisäministeriö asetti toiminnalleen vuoden 2017 talousarviossa seuraavat alustavat tavoitteet:

- Toteutetaan hallitusohjelmaa ja sisäisen turvallisuuden strategiaa
- Ministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteutumista
- Toimitaan hallinnonalan osalta sekä muiden ministeriöiden kanssa yhteistyössä hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi sellaisten toimintasektoreiden osalta, joiden voidaan katsoa kuuluvan ensisijaisesti sisäministeriön vastualueelle
- Ministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta on systemaattista ja kokonaisvaltaista
- Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset. Vahvistetaan suunnitelmallisuutta, yhteistyötä ja osaamista lainsäädännön valmistelussa. Lainsäädännön kehittämisessä ja ministeriön lainsäädäntösuunnitelmassa otetaan huomioon hallitusohjelman tavoitteet säädösten sujuvoittamisesta, normien perkaamisesta ja purkamisesta

- Ministeriön KV- ja EU-toimintaan liittyvät resurssit hyödynnetään aiempaa tehokkaammin ja ministeriö tehostaa sisäistä yhteistyötään KV- ja EU-asioissa. Turvataan hallinnonalan edustautuminen EU:n keskeisissä päätöksentekoeleimissä.

Sisäministeriö vahvisti suunnitteluasiakirjassaan (SM:n tavoitteet ja resurssit 2017 - 2021) talousarviossa asetetut alustavat tavoitteet ministeriön yhteisiksi tavoitteiksi ja asetti näitä täydentäviä tavoitteita ministeriön osastoille. Tavoitteilla pyritään tukemaan ministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Vahvistettujen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan tämän toimintakertomuksen luvussa 1.3.

Sisäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksikköinä toimivat virastot ja laitokset raportoivat toimintansa tuloksellisuudesta omissa toimintakertomuksissaan.

1.3 Vaikuttavuus

Valtioneuvosto asetti vuoden 2017 talousarviossa sisäministeriön hallinnonalalle seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet vuodelle 2017:

- Sisäisen turvallisuuden palvelut sekä viranomaisten toimintakyky turvataan koko maassa
- Sisäisen turvallisuuden palvelutaso ylläpidetään digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla. Uudistuksia tehdään asiakaslähtöisesti ja alueellista yhdenvertaisuutta edistäen
- Häätötilanteissa avun saaminen nopeasti edellyttää hätäkeskuksen tehokkaan toiminnan lisäksi turvallisuustoiminnan painopisteen siirtämistä edelleen kiinteistä toimipisteistä liikkuviin yksiköihin
- Rajaturvallisuuden ja sisäisen turvallisuuden resursseja tarkistetaan ja uudelleen kohdennetaan huomioiden uudentyyppiset uhkakuvat ja turvallisuuspoliittinen tilanne
- Löydetään yhteisiä keinoja terrorismin, kansainvälisen rikollisuuden ja hybridiuhkien torjumiseksi
- Maahanmuutto on hallittua. Viranomaisprosesseja turvapaikkahakemusten käsittelyssä nopeutetaan, päätökset palauttamisineen tehdään viipymättä ja väärinkäytöksiä torjutaan.

Vuoden 2017 talousarviossa sisäministeriön hallinnonalan eri sektoreille asetettiin seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Poliisitoimen osalta painotetaan poliisin toimintavalmiuden, talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaa sekä turvapaikanhakijatilanteeseen liittyviä tehtäviä. Resurssien mahdollistamissa puitteissa painotetaan myös rikosten, järjestyshäiriöiden sekä onnettomuuksien ennalta estämistä ja vähentämistä, palvelukyvyn ja näkyvyyden turvaamista. Torjutaan sellaiset hankkeet ja rikokset, jotka voivat vaarantaa valtio- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtakunnan sisäistä tai ulkoista turvallisuutta.
- Rajavartiolaitoksen yhteiskunnallisina vaikuttavuustavoitteina on ylläpitää rajaturvallisuutta, varmistaa sujuva rajaliikenne, tuoda viranomaisapua rajaseudun ja rannikon harvaan asutuille alueille, lisätä merellistä turvallisuutta ja osallistua sotilaalliseen maanpuolustukseen. Nämä vaikuttavuustavoitteet tuotetaan kustannustehokkaasti maalla, merellä ja ilmassa vaikeissakin luonnonoloissa myös yhteiskunnan kaikissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.
- Pelastustoimen tehtävänä on parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia ja tarjoamalla pelastustoimen jatkuvaa valmiutta hyödynnettäväksi yhteiskunnassa.
- Hätäkeskustoiminnan keskeisenä yhteiskunnallisena vaikuttavuustavoitteena on edistää osaltaan väestön turvallisuutta. Järjestelmää kehitetään käyttöönottamalla viranomaisten yhteinen hätäkeskustietojärjestelmä kaikissa hätäkeskuksissa maaliskuun 2017 loppuun mennessä.
- Maahanmuutto on hallittua. Maahanmuuton ydintehtävien yhteiskunnallista vaikuttavuutta arvioidaan sekä päätöksenteon että vastaanottotoiminnan näkökulmasta. Maahanmuuttoviraston tekemien päätösten määrän tulee vastata vireille tulleiden asioiden määrää. Turvapaikanhakijoiden vastaanottojärjestelmän kapasiteetin tulee vastata hakijamääriä ja olla kustannustehokasta. Toiminnan laatua mitataan Maahanmuuttoviraston päätösten pysyvyydellä muutoksenhaussa.
- Suomen työllisyyttä ja julkistaloutta vahvistavaa, huoltosuhdetta kohentavaa sekä talouden kansainvälistymistä edistävää työperusteista maahanmuuttoa edistetään. Kiintiöpakolaisten määrä pidetään ainakin viime vuosien tasolla ja tällä osallistumme kansainväliseen taakanjakoon. Maahanmuuttovirasto ja turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset toimivat yhteistyössä ELY-keskusten ja kuntien kanssa kiintiöpakolaisten ja oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden kuntiin siirtymisen tehokkuuden varmistamiseksi. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittarina on kuntaan sijoituksen keskimääräinen odotusaika vastaanottokeskuksissa luvan saamisesta.

Sisäministeriö raportoi toimialansa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehityksestä hallituksen vuosikertomukseen sisältyvässä ministeriön toimialan tuloksellisuuden kuvauksessa. Tässä sisäministeriö-kirjanpitoyksikön toimintakertomuksessa raportoidaan siitä,

miten ministeriön toiminta on tukenut yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista.

Sisäministeriön hallinnonalan kirjanpitoyksikköinä toimivat virastot ja laitokset raportoivat toimintakertomuksissaan oman toimintansa vaikuttavuudesta.

1.3.1 Hallitusohjelma ja valtioneuvostotasoinen kehittäminen

Tavoite 1: Laaditaan sisäisen turvallisuuden strategia ja toimeenpanosuunnitelma

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäisen turvallisuuden strategian valmistelu käynnistyi syksyllä 2016 ja valmisteluun osallistui noin 100 asiantuntijaa, jotka edustivat eri organisaatioita mukaan lukien viranomaiset, järjestöt ja elinkeinoelämä. Strategian toimenpiteitä valmisteltiin kolmessa asiantuntijaryhmässä. Sisäministeriön kaikki osastot osallistuivat strategian valmisteluun.

Valtioneuvosto hyväksyi lokakuussa 2017 periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden strategiasta. Sisäisen turvallisuuden strategia on tiekartta, jonka avulla pyritään siihen, että Suomesta tulee hallitusohjelman vision mukaisesti maailman turvallisin maa elää, asua, yrittää ja tehdä työtä. Strategiassa on ennakointiosuus, jossa kuvataan Suomen sisäiseen turvallisuuteen lähitulevaisuudessa vaikuttavat muutosvoimat. Strategian toimenpideohjelmassa on kahdeksan toimenpidekokonaisuutta ja yhteensä 39 toimenpidettä, joilla nämä muutosvoimat hallitaan niin, että strategian tavoite saavutetaan. Strategia toimeenpannaan valtionhallinnossa osana eri hallinnonalojen toiminnan ja talouden suunnittelua ja tulosohjausta. Muiden vastuutahojen osalta toimeenpano toteutetaan kumppanuusperusteisesti verkostoyhteistyössä. Sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpanoa tuetaan jatkuvalla viestinnällä.

Valtioneuvosto päätti sisäisen turvallisuuden strategiasta tehdyssä periaatepäätöksessä, että vuonna 2011 julkaistu ikääntyneiden turvallisuusohjelma päivitetään. Ohjelma on edelleen ajantasainen, mutta yhteiskunnassa tapahtuvien muutoksien huomioiminen edellyttää sen päivittämistä. Väestön vanhenemisen seurauksena ikääntyneiden turvallisuus on pian useamman kuin joka neljännen suomalaisen turvallisuutta. Ohjelma oli lousuntokierroksella marras-joulukuussa 2017. Ohjelman päivittäminen tehdään kiinteässä yhteistyössä eri hallinnonalojen ja ikääntyneiden turvallisuuden parissa työskentelevien toimijoiden ja järjestöjen kanssa.

Tavoite 2: Toimitaan hallinnonalan osalta sekä muiden ministeriöiden kanssa yhteistyössä hallitusohjelman tavoitteiden toteuttamiseksi sellaisten toimintasektoreiden osalta, joiden voidaan katsoa kuuluvan ensisijaisesti sisäministeriön vastuualueelle.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriö koordinoi hallitusohjelman toimeenpanon suunnittelua ja hallitusohjelman seuranta hallinnonalalla.

Huhtikuussa 2017 järjestetyn hallituksen puolivälitarkastelun tuloksena laadittiin hallituksen toimintasuunnitelma 2017–2019 ja muodostettiin siihen liittyvä turvallisuus-toimenpidekokonaisuus. Sisäministeriö laati suunnitelman hallituksen turvallisuus-toimenpidekokonaisuuden toimeenpanosta sisäministeriön hallinnonalalla ja käynnisti sen toimeenpanon.

Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman valmistelu alkoi keväällä 2017. Ohjelman kuulemistilaisuus pidettiin lokakuussa ja tilaisuuteen osallistui lähes sata järjestöjen ja muiden sidosryhmien edustajaa. Maahanmuuttopoliittinen ohjelma työperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi täydentää osaltaan jo vahvistettuja pääministeri Sipilän hallituksen ohjelmia ja linjauksia. Näitä ovat hallitusohjelma, hallituksen maahanmuuttopoliittiset toimenpiteet, hallituksen turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma, valtion kotouttamisohjelma 2016–2019 sekä valtioneuvoston periaatepäätös sisäisen turvallisuuden strategiasta. Sisäisen turvallisuuden strategiassa maahanmuutto on tunnistettu yhdeksi yhteiskunnan muutosvoimista. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma työperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi julkaistaan tammikuussa 2018.

Maahanmuuton ministerityöryhmä kokoontui vuoden 2017 aikana kahdeksan kertaa. Ministerityöryhmä käsitteli kokouksissaan hallituksen turvapaikkapoliittisen ohjelman etenemistä, laittoman maassa oleskelun ehkäisyn ja hallinnan toimenpidesuunnitelman toteutusta, kotoutumista ja oleskeluluvan saaneiden kuntiin siirtymistä sekä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden paluukysymyksiä ja paluiden edistämistä.

Palauttamispolitiikan valmistelu ja toimeenpanon seuranta on ollut keskeinen osa maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan valmistelun kokonaisuutta. Paluu- ja palauttamiskysymyksiä tehostettiin osana hallituksen laittoman maahantulon ehkäisyn toimintasuunnitelmaa. Toimintaa on kehitetty mm. yhteistyössä poliisihallinnon kanssa. EU:n takaisinotto-sopimusten ja niiden tulkinnan ohella keskeistä on kahdenvälisen yhteisymmärryspöytäkirjojen aikaansaaminen sovittujen linjausten mukaisesti. Palauttamisasiat otettiin systemaattisesti esille kahdenvälisissä maahanmuuttohallintojen tapaamisissa.

Sisäministeriö lähetti hallituksen esitysluonnoksen karkottamispäätösten täytäntöönpanon nopeuttamisesta lausunnon heinäkuussa. Saadun palautteen pohjalta päivitetty hallituksen esitysluonnos lähetettiin marraskuussa uudelle lausuntokierrokselle. Lausuntoaika päättyi joulukuussa. Esityksessä ehdotetaan, että maasta karkottamista koskevien päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevia säännöksiä muutettaisiin siten, että tietyt yleiseen järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät karkottamista koskevat päätökset voitaisiin panna täytäntöön nykyistä nopeammin. Hanke liittyy pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan, jonka mukaan törkeisiin rikoksiin syyllistyneiden, rikoksen uusijoiden ja yleiselle järjestykselle vaarallisten henkilöiden maasta poistamista nopeutetaan.

Hallituksen esitysluonnos ulkomaalaisten startup-yrittäjien oleskeluluvasta ja oleskelulupajärjestelmän kehittämisestä lähetettiin maaliskuussa lausuntokierrokselle. Esiitettyjen lakimuutosten tavoitteena on tukea yrittäjyyttä ja sitä kautta talouskasvua ulkomaalaislain keinoin. Yrittäjyyttä koskeva ulkomaalaislainsäädäntö on tarkoitus saattaa esityksen myötä vastaamaan nykyisen kansainvälisen toimintaympäristön vaatimuksia. Hallitus antoi esityksen ulkomaalaislain muuttamisesta 28.9.2017. Kausityöntekoa ja yritysten sisällä siirtyviä henkilöitä (ns. ICT) koskevat lait valmisteltiin ja tulevat voimaan 1.1.2018.

Hallitusohjelman mukaan pelastustoiminnan ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinaatiota vahvistetaan ja parannetaan. Tavoitteeseen vastataan pelastustoimen uudistushankkeessa, jonka vuonna 2015 alkanut työ jatkuu täysipainoisesti. Uudistuksella tavoitellaan tehokkaampaa ja taloudellisempaa järjestelmää, jossa pystytään varautumaan myös harvinaisiin suuronnettomuuksiin tai luonnonkatastrofeihin koko maassa. Pelastustoimen uudistus toteutetaan osana vuonna 2020 voimaan tulevaa maakuntauudistusta.

Sisäministeriössä valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi nuohousta koskevien säännösten muuttamiseksi lähetettiin lausunnon huhtikuussa 2017. Esityksen mukaan alueen pelastustoimelta poistettaisiin velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan. Tämä tarkoittaisi nykyisen piirinuohousjärjestelmän loppumista. Uudistus liittyy hallituksen tavoitteisiin vähentää kuntien tehtäviä, keventää sääntelyä ja parantaa yritystoiminnan edellytyksiä. Lausuntoja saatiin yli sata kappaletta. Valmistelutyön peruslinjaukset saivat lausunnoissa vahvaa tukea ja valmistelua jatkettiin lausunnon olleen ehdotuksen pohjalta. Lausunnoissa nousi kuitenkin esiin myös seikkoja, joiden jatkovalmistelu vaatii hieman suunniteltua enemmän aikaa. Jatkovalmistelun jälkeen hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevälistuntokaudella 2018. Uudistus on tarkoitus saada voimaan vuoden 2019 alusta.

Sisäministeriön esiselvityshankkeessa on kartoitettu erilaisia vaihtoehtoja rahankeräystoiminnan sujuvoittamiseksi. Hankkeen sidosryhmille esiteltiin kesäkuussa 2017 hankkeen työryhmän valmistelemissä alustavissa lähtökohtia rahankeräyslain uudistamiseksi. Esiselvit-

yshankkeen toimikausi jatkui vuoden 2017 loppuun asti. Hankkeen loppuraportti kirjoitetaan hallituksen esityksen muotoon ja työryhmämietintö on tarkoitus lähettää lausunto-kierrokselle tammikuussa 2018.

Ampuma-aseiden lupaprosessia uudistettiin muuttamalla ampuma-aselakia ja joitakin siihen liittyviä lakeja. Lupaprosessia sujuvoitetaan ja nopeutetaan aseturvallisuudesta tinkimättä. Valtioneuvosto esitti lainmuutosten vahvistamista 7.9.2017 ja tasavallan presidentti vahvisti muutokset 8.9.2017. Soveltuvuustestin ja kotipaikkasidonnaisuuden poistuminen sekä aseiden hankkimisoikeuden voimassaolon pidentyminen ovat asiakkaalle näkyvimät muutokset ampuma-aselain muutoksesta, joka astui voimaan 1.12.2017. Lisäksi asekeräilijöiltä poistuu tiedostonpito-oikeus. Ampuma-aselain muutoksen toinen vaihe tulee voimaan 1.12.2018, jolloin otetaan käyttöön muun muassa sähköinen asiointi aselupa-asioissa.

Sisäministeriö toteutti sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden keskinäisriippuvuus -tutkimushankkeen, jonka loppuraportti julkaistiin helmikuussa. Tutkimushankkeeseen osallistui sisäministeriön hallinnonalan lisäksi muun muassa puolustusministeriön ja ulkoasiainhallinnon asiantuntijoita. Tutkimushankkeen lopputuloksena syntyi kehittämissuosituksia turvallisuusviranomaisille seuraavista teemoista: tiedon hyödynnettävyys ja jaettavuus, turvallisuusympäristöä koskevien yhteisten intressien ja tavoitteiden määrittäminen ja tulkinta, joustavat yhteistyömallit, päätöksenteon joustavuus ja toimivallan määrittelyyn sekä varautumiseen liittyvien käytäntöjen ajantasaisuus ja joustavuus.

Sisäministeriö osallistui aktiivisesti Istanbulin sopimuksen mukaisen poikkihallinnollisen toimintasuunnitelman valmisteluun. Toimenpiteiden yhteensovittamiseen tavoitteena on parantaa väkivallan uhriksi joutuneiden naisten ja lasten asemaa rikosten estämisessä, paljastamisessa ja tutkinnassa. Ilmiöön vaikuttamalla ja uhrin palveluihin ohjaamisella pyritään vähentämään esitutkintaan tulevien rikosten määrää. Lisäksi käynnistettiin selvitys, jossa arvioidaan viharikosten tunnistamisen, paljastamisen, selvittämisen ja uhrien palveluun ohjauksen toimivuus ja tehokkuus.

Sisäministeriö julkaisi syyskuussa Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn toimenpideohjelman vuosiraportin 2017. Toimenpideohjelmassa asetetut, vuoden 2018 loppuun saakka ulottuvat lyhyen aikavälin tavoitteet väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisylle on saavutettu hyvin. Tavoitteet koskevat muun muassa konfliktialueilta palaavien tunnistamista sekä viharikosten paljastamista ja tehokasta tutkintaa.

Sisäministeriö julkaisi joulukuussa ensimmäisen kansallisen CBRNE-strategian. CBRNE-uhilla tarkoitetaan kemiallisten aineiden (C), biologisten taudinaiheuttajien (B), radioaktiivisten aineiden (R), ydinaseiden (N) ja räjähteiden (E) väärinkäyttöä, jota strate-

gialla halutaan torjua. CBRNE-uhat voivat liittyä esimerkiksi vaarallisten aineiden kuljetukseen, niiden käyttöön, hallussapitoon ja säilytykseen. Strategian tavoitteena on parantaa koordinaatiota CBRNE-asioissa ja ennaltaehkäistä CBRNE-uhkia. Strategia valmisteltiin työryhmässä, jossa oli sisäministeriön lisäksi laaja edustus eri ministeriöistä, keskusvirastoista ja CBRNE-asioista vastaavista operatiivisista turvallisuusviranomaisista kuten poliisista, pelastuslaitoksista, Puolustusvoimista ja Tullista. Työssä oli mukana myös teollisuusyrityksiä ja toimialajärjestöjä.

Sisäministeriön edustajat osallistuivat valtiovarainministeriön asettaman maakuntauudistuksen ja valtion aluehallintouudistuksen projekti- ja valmisteluryhmien toimintaan.

Vuonna 2018 toteutuvaa Suomen Schengen-tarkastusta valmisteltiin yhdessä sisäministeriön hallinnonalan toimijoiden, ulkoasiainministeriön (viisumit), valtiovarainministeriön (tulli) ja oikeusministeriön (tietosuoja) kanssa.

Sisäministeriö osallistui vuonna 2017 liikenne- ja viestintäministeriön selvitystyöhön ja tuki hallinnonalallaan mm. maahanmuuttovirastoa hyödyntämään tekoälyä omissa enter-
Finland palveluissaan. Sisäisen turvallisuuden strategiassa ja toimenpiteissä tullaan huomioimaan ja mahdollistamaan tekoälyn käyttö.

1.3.2 Hallinnonalan ohjaus, suunnittelu ja seuranta

Tavoite 3: Ministeriön toimialan ohjaus edistää yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja toiminnallisen tuloksellisuuden tavoitteiden toteuttamista.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Toimialan ohjauksen keskeinen mekanismi on lainsäädännön valmistelu, jota ohjaa kaksi kertaa vuodessa päivitettävä lainsäädäntösuunnitelma.

Sisäisen turvallisuuden parantamiseksi ministeriössä kartoitettiin poliisin lainsäädännöllisiä toimintaedellytyksiä kohdennetun väkivallan uhkatilanteissa yhteistyössä Poliisihallituksen kanssa ja havaintojen perusteella käynnistettiin tarvittavia jatkovalmisteluja. Lisäksi selvitettiin poliisin ja terveysviranomaisten tiedonvaihtoon liittyviä ongelmia ja käynnistettiin valmistelut yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön sekä alaisten virastojen kanssa terveydenhuoltoviranomaisten osaamisen lisäämiseksi muun muassa ns. oma-aloitteisesta ilmoitusoikeudesta uhkatilanteissa.

Siviilitiedustelun ja Suojelupoliisin ohjausta sisäministeriössä ja sen hallinnonalalla selvittänyt työryhmä luovutti kesäkuussa raporttinsa ministeri Risikolle. Tavoitteena on toteut-

taa siviilitiedustelun ohjaus, koordinaatio ja valvonta mahdollisimman tehokkaalla tavalla sisäministeriössä. Työryhmä ehdotti, että siviilitiedustelun ja Suojelupoliisin ohjaus keskitettäisiin sisäministeriössä omaan yksikköön tai osastoonsa. Siviilitiedustelun ja Suojelupoliisin ohjauksen tarkastelussa pidettiin tärkeänä sen mukauttamista niihin uusiin tehtäviin ja toimivaltuuksiin, joita valmisteilla olevan siviili- ja sotilastiedustelulainsäädännön hyväksymisestä seuraisi. Siviilitiedustelussa olisi uutta muun muassa Suojelupoliisille osoitettu tehtävä suojata kansallista turvallisuutta ja toimivaltuus hankkia tietoa myös ulkomailla.

Siviilitiedustelulainsäädännön valmistelu jatkui tiiviissä yhteistyössä puolustusministeriön sotilastiedustelua ja oikeusministeriön perustuslain muuttamista koskevien lainsäädäntöhankkeiden kanssa. Siviilitiedustelua koskevan lainsäädäntöhankkeen keskeisin tavoite on kansallisen turvallisuuden parantaminen. Sisäministeriön johtaman työryhmän työ painotui Suojelupoliisin tehtäviin ja toimivaltuuksiin. Siviilitiedustelulainsäädäntöä valmistellut työryhmä luovutti mietintönsä sisäministeri Risikolle 19.4.2017.

Poliisin henkilötietolainsäädännön uudistamista jatkettiin. Tavoitteena on uudistaa lainsäädäntöä niin, että se vastaa uudistuvaa Euroopan unionin tietosuojalainsäädäntöä. Samalla tavoitteena on kehittää poliisin toiminnallisia tarpeita erityisesti rikosanalyysiä tukevan tietojenkäsittelyn osalta. Samassa yhteydessä jatkettiin lentomatkustajarekisterin tietoja (PNR-tiedot) koskevan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa.

Euroopan komissio antoi lokakuussa niin kutsutun terrorismintorjuntapaketin, jossa esitetään toimenpiteitä terrorismin torjunnan tehostamiseksi. Paketin toimenpiteet kohdistuvat erityisesti julkisten tilojen suojaamiseen, räjähteiden valmistamiseen käytettävien aineiden saatavuuden rajoittamiseen ja rajat ylittävää rahaliikennettä koskevan tiedonvaihdon parantamiseen. Suomessa sisäministeriö käynnisti hankkeen, jossa julkisten tilojen turvallisuutta kartoitetaan. Käynnistetyn hankkeen tehtävänä on kerätä yleisten alueiden ja julkisten tilojen turvallisuuteen liittyvää aineistoa yhteen ja kartoittaa turvallisuuskäytäntöjä ja turvallisuuden parantamiseksi tehtyjä suunnitelmia. Näiden perusteella tehdään toimenpidesuosituksia yleisten alueiden ja julkisten paikkojen turvallisuuden parantamiseksi sekä pohditaan, tarvitaanko lainsäädäntömuutoksia. Tämä työ palvelee osaltaan terrorismintorjunnan strategiatyötä. Samalla arvioidaan Suomen toimenpiteet suhteessa EU:n toimenpide-ohjelmaan julkisten tilojen turvallisuudesta.

Valmisteltiin laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja laki rahanpesun selvittelykeskuksesta. Lainsäädännön tavoitteena on tehostaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjumista.

Valmiuteen ja varautumiseen liittyen jatkettiin reservipoliisijärjestelmää koskevan lainsäädännön kehittämistä. Hankkeen tavoitteena on luoda lainsäädännölliset edellytykset tehokkaan ja toimivan mekanismin aikaan saamiseksi.

Valtioneuvosto antoi 20.4. eduskunnalle hallituksen esityksen laiksi poliisilain 2 luvun muuttamisesta. Poliisille ehdotetaan mahdollisuutta nykyistä kattavampien turvallisuustarkastusten tekemiseen erityistä suojelua tai erityistä valvontaa edellyttävissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Esityksellä varmistetaan poliisille paremmat edellytykset erilaisten yleisötapahtumien järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen. Laki tuli voimaan 1.12.2017.

Poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lainsäädännön kokonaisuudistuksen valmistelua jatkettiin. Tavoitteena on vapautensa menettäneiden säilyttämisvastuuta koskevan lainsäädännön ja menettelyn selkeyttäminen. Hankkeessa otetaan huomioon kansainvälisten valvontaelinten suositukset ja tältä osin korostuu erityisesti perus- ja ihmisoi-keusnäkökulma.

Sisäministeriö asetti vuonna 2017 EU:n asedirektiivin täytäntöönpano Suomessa -hankkeen, jonka toimikausi on 2.5.2017–30.6.2018. Hankkeen tavoitteena on tehdä tarvittavat muutokset lainsäädäntöön, jotta EU:n asedirektiivi voidaan panna täytäntöön Suomessa. Muutoksia tehdään ainakin ampuma-aselakiin ja tarvittaessa myös lakiin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta. Hankkeen aikana kansalliseen lainsäädäntöön ei tehdä muita kuin asedirektiivin edellyttämiä muutoksia. Jäsenvaltioiden tulee panna direktiivi täytäntöön pääosin 15 kuukauden kuluessa sen voimaantulosta. Asedirektiivin kansallisesta soveltamisesta järjestettiin kolme erillistä keskustelutilaisuutta sidosryhmille marraskuussa 2017.

Sisäministeriö asetti vuonna 2016 säädöshankkeen hybridiuhkiin varautumista koskevien rajavartiolaitoslainsäädännön muutosten valmistelemiseksi. Hankkeen tavoitteena oli kehittää Rajavartiolaitoksen tehtäviä ja toimivaltuuksia siten, että Rajavartiolaitos voi paremmin vastata muuttuneen turvallisuusympäristön tuomiin uhkiin. Hankkeessa valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi oli lausunnolla 7.6.–18.8.2017. Hallituksen esitys annetaan Eduskunnalle tammikuussa 2018 ja lain on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2018.

Sisäministeriö asetti maaliskuussa 2017 hankkeen, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen esitys laiksi rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa liitelakeineen. Lakiin siirrettäisiin nykyisin rajavartiolaitaissa olevat rikostorjuntaa koskevat säännökset. Rajavartiolaitoksen tutkittaviksi kuuluviin rikoksiin lisättäisiin merilain ja meriteiden sääntöjen sekä sisävesisääntöjen rikkominen. Lisäksi Rajavartiolaitoksen toimivaltuutta valvoa tieliikennelain sääntösten noudattamista laajennettaisiin rajanylityspaikoilla. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2018 alussa.

Valtioneuvosto antoi helmikuussa eduskunnalle kirjelmän Euroopan komission ehdotuksesta ottaa käyttöön Euroopan yhteinen matkustajatieto- ja lupajärjestelmä (ETIAS). Ehdotus on osa kokonaisuutta, jolla EU pyrkii tehostamaan Schengen-ulkorajojen valvontaa ja vahvistamaan EU:n sisäistä turvallisuutta. Järjestelmän käyttöönoton on tarkoitus tehostaa erityisesti maahantulon edellytysten ennalta selvittämistä ja rajatarkastuksia sekä terrorismin torjuntaa ja etsintäkuulutettujen henkilöiden paljastamista ennen kuin he tulevat EU-alueelle. ETIAS-järjestelmän avulla kerättäisiin etukäteen rajatarkastuksissa tarvittavaa tietoa esimerkiksi turvallisuusuhkista, laittomasta maahanmuutosta sekä kansanterveydellisistä uhkista.

Valtioneuvosto antoi huhtikuussa 2017 eduskunnalle sisäministeriössä valmistellun hallituksen esityksen, jolla annetaan tarpeelliset säännökset Eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetun EU:n asetuksen täytäntöön panemiseksi Suomessa. Eurooppalaisen raja- ja merivartioston tavoitteena on tehostaa EU:n yhteistä ulkorajavalvontaa. Laki tuli voimaan 1.10.2017.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen pelastustoimen uudistuksesta maalikuussa. Esityksen mukaan vuoden 2019 alusta 18 maakuntaa järjestäisivät kukin pelastustoimen omalla alueellaan. Pelastustoimen palvelujen tuottamisesta vastaisi maakunnan liikelaitos (pelastuslaitos). Palvelujen tuottamisessa voitaisiin nykytapaan käyttää apuna muun muassa sopimuspalokuntia. Valtion ohjaus pelastustoimessa vahvistuisi. Hallitus päätti heinäkuussa jatkaa sote- ja maakuntauudistusta siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen. Pelastustoimen uudistushanke etenee sote- ja maakuntauudistuksen aikataulua seuraten, ja näin ollen myös pelastustoimen uudistus tulee voimaan samanaikaisesti. Lokakuussa sisäministeriö lähetti lausuntokierrokselle pelastuslain uudistuspaketin, jossa esitettävät muutokset jakaantuivat kahteen osaan. Vuoden 2019 alusta on tarkoitus tulla voimaan öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntatehtävän siirto ympäristöministeriöltä sisäministeriölle, väestönsuojarakentamista sekä sopimuspalokuntien koulutusta koskevat muutokset. Maakuntauudistuksen johdosta tehtävien muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2020 alusta, kun pelastustoimen tehtävät siirtyvät maakunnille. Lausuntokierros päättyi joulukuussa.

Suomen kansainvälisen pelastustoiminnan järjestelmää ja kansainvälisen pelastustoiminnan osaamisen, henkilöstön ja kaluston hyödyntämistä kansallisen valmiuden ja varautumisen tukena kehitettiin osana pelastustoimen uudistusta.

Sisäministeriöön perustettiin kesällä 2017 turvallisuusympäristön muutosten takia operatiivinen yhteistyöryhmä, joka käsittelee ja sovittaa yhteen sisäministeriön ylläpitämän sisäisen turvallisuuden tilannekuvaa. Ryhmä edistää viranomaisten suorituskyvyn tilanteen mukaista ja pidemmän aikavälin ylläpitoa ja kehittämistä. Yhteistyöryhmä toimii tarvittaessa koolle kutsuttavana yhteistyöelimenä. Yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii

kansliapäällikkö. Jäsenistöön kuuluvat ministeriön hallinto- ja kehittämisosaston, rajavartiolaitos-osaston, pelastusosaston, poliisiosaston ja maahanmuutto-osaston osastopäälliköt, kansainvälisten asioiden yksikön päällikkö ja viestintäjohtaja, Rajavartiolaitoksen päällikkö, Poliisihallituksen poliisiylijohtaja, Suojelupoliisin päällikkö, Keskusrikospoliisin päällikkö ja Maahanmuuttoviraston ylijohtaja.

Sisäministeriössä jatkettiin vuonna 2017 tulosoikeuden ja prosessissa tuotettavien asiakirjojen sisällön ja yhtenäisyyden kehittämistä. Sisäministeriö kävi syksyllä tulosneuvottelut kuuden hallinnonalan kirjanpitoyksikkönä toimivan viraston kanssa. Neuvottelut käytiin kansliapäällikön johdolla lukuun ottamatta Rajavartiolaitoksen kanssa käytyä neuvottelua, jossa puheenjohtajana toimi sisäministeri. Tulosneuvotteluissa keskityttiin erityisesti strategiaan kysymyksiin. Hallituksen turvallisuus-kokonaisuuden toimeenpano kytkettiin hallinnonalan virastoille asetettaviin yhteisiin tavoitteisiin. Virastojen kanssa solmittavat tulosneuvottelut valmisteltiin yhteistyössä viraston, tulosoikeuden osaston ja ministeriön hallinto- ja kehittämisosaston kesken.

Tuloskeskustelujen lisäksi käytiin johtamissopimusneuvottelut osasto-, erillisyyksiköiden ja virastopäälliköiden kanssa. Uuteen sopimusmalliin sisällytettiin sellaisia johtamisen kehittämistavoitteita, jotka ovat yhteisiä kaikille ylimmän johdon jäsenille valtionhallinnossa. Sisäministeriössä yhteisistä tavoitteista päätettiin edistää toimintatapojen kehittämistä ja palvelutason ylläpitämistä digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla sekä osaamisen systemaattista kehittämistä tukemaan tavoitteiden saavuttamista toimintaympäristön muutoksessa. Nämä tavoitteet johdettiin suunnittelumääräyksestä ja edelleen valtion hallinnon yhteisistä johtamistavoitteista.

Sisäministeriön ja hallinnonalan työhyvinvoinnin tilan mittausta ja arviointia pyrittiin kertomusvuonna yhdenmukaistamaan. Suunnittelukierroksella ministeriö edellytti, että virastojen työhyvinvointia koskevat tulokset olivat käytettävissä tulos- ja johtamissopimusneuvotteluissa.

Syksyllä 2017 käynnistettiin selvityshanke, jonka tehtävänä on kartoittaa sisäministeriön tulosoikeusjärjestelmän nykytila kehittämistarpeineen ja vahvuuksineen ja tehdä ehdotus konsernin ohjauskeinojen ja ohjausmenetelmien terävöittämisestä.

Virastojen tulosoikeuden lisäksi sisäministeriö ohjasi ja seurasi hallinnonalan virastojen tietohallintoa, hankintatointa, tutkimustoimintaa, toimitilahallintoa, riskienhallintaa, henkilöstöhallintoa ja -suunnittelua sekä toiminnan ja talouden suunnittelua.

Ministeriön tietohallinto ohjasi, valvoi ja tuki osaltaan hallinnonalan merkittäviä tietojärjestelmähankkeita sekä sovitti yhteen hallinnonalan tietohallintoa osana konsernioh-

jausta. Erityisesti huomiota kiinnitettiin poikkihallinnollisiin, laajoihin ja merkittäviin toimialasidonnaisiin hankkeisiin, joiden ohjausta tehostettiin.

Sisäministeriö huomioi vuonna 2017 hallitusohjelman digitalisaatiosta annetut painotukset ja tarvittavat toimet hallinnonalan digitaalisten investointien toteuttamiseksi aloitettiin. Sähköisen asioinnin lisääminen ja helpottaminen ovat erityisen tärkeitä kehittämiskohteita sisäisen turvallisuuden palveluissa. Näistä esimerkkejä ovat mm. poliisin ja maahanmuuttoviraston sähköiset lupa-asioinnin palvelut. Digitalisaation ja avoimen tiedon hyödyntämisessä sekä uusien avoimien toimintamallien rakentamisessa sisäministeriö on varmistanut, että turvallisuusviranomaisilla on mahdollisuus arvioida kokonaisuutta toimintavarmuuden, luotettavuuden ja turvallisuuden näkökulmasta. Sisäministeriö huolehtii, että sisäisen turvallisuuden strategian toimeenpano-ohjelmissa tullaan huomioimaan laajasti digitaalisuus ja sen hyödynnettävyys.

Sisäasiainhallinnon hankinta-asiiantuntijaverkostoa hyödynnettiin aikaisempien vuosien tapaan hallinnonalan hankintatoimen ja hankintojen suunnittelussa. Osana hallinnonalan hankintatoimen ohjausta sisäministeriö vahvisti hallinnonalalle keskitettyjen hankintojen toteuttamisen menettelyt, jotka sisältävät hallinnonalan virastoja ja laitoksia sitovat velvoitteet.

Sisäministeriö tuki hallinnonalan virastoja vuonna 2017 henkilöstö- ja organisaatiomuutosten valmistelussa.

Sisäministeriön hallinnonalan tulossuunnittelu- ja seurantaryhmässä ja ryhmän työtä valmistelevassa ministeriön sisäisessä työryhmässä tuettiin ministeriön osastopäällikkökokouksen ja johtoryhmän päätöksentekooedellytyksiä ja tulossuunnittelun ja -seurannan sekä talousarvio- ja kehysvalmistelun edellyttämää vuorovaikutusta.

Tavoite 4: Ministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelu sekä seuranta on systemaattista ja kokonaisvaltaista.

Toteuma: Tavoite saavutettiin osittain

Toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana on varmistaa hallituksen valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskevien linjauksien huomioon ottaminen sisäministeriön hallinnonalalla. Sisäministeriö pyrki aktiivisesti varmistamaan sisäisen turvallisuuden toimijoiden resurssit talousarvio- ja kehysprosesseissa, jotta hallinnonalan yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet saavutettaisiin ja hallitusohjelman mukainen visio maailman turvalisimmasta maasta toteutuisi.

Toiminnan ja talouden suunnittelua sekä seurantaä kehitettiin vuoden 2017 aikana muun muassa uudistamalla suunnitteluaineistoa ja suunnitteluun liittyvää ohjeistusta. Talousarvio- ja kehysvalmistelusta järjestettiin koulutustilaisuus hallinnonalan toiminnan ja talouden suunnittelun henkilöille syksyllä 2017.

Sisäministeriön hallinnonalan hankintojen suunnittelu on osa toiminnan ja talouden suunnittelua. Sisäministeriö osallistui Hankintojen digitalisointi -kärkihankkeen työhön ja seurasi hankkeen linjauksia. Vuoden 2017 aikana aloitettiin valmistautuminen uuden Handi-järjestelmän käyttöönottoon. Hallinnonalan hankintasuunnittelu toteutettiin valtiovarainministeriön ohjeistuksen ja määräysten mukaisesti.

Ministeriön oman toiminnan ja talouden suunnittelussa ja seurannassa otettiin huomioon Valtiokonttorin hankinnasta maksuun -prosessin hyvät käytännöt. Valtiokonttorin ohjeistuksen mukaisesti talouden suunnittelussa ja seurannassa lähtökohtana pidetään johdon tarvitsemia tietoja. Suunnittelussa ja seurannassa pyritään siirtymään perinteisestä kustannuspaikka-ajattelusta kohti toiminnan lopputulosten seurantaä.

Ministeriön johdon päätöksentekoa tukevan raportointijärjestelmän kehittäminen käynnistyi vuonna 2017. Järjestelmän käyttöönotto siirtyi vuodelle 2018.

Sisäministeriö päätti käynnistää vuoden 2018 alussa hankkeen, jonka tehtävänä on kehittää hallinnonalan pitkän tähtäimen resurssisuunnittelun toimintamalleja.

1.3.3 Lakien ja asetusten valmistelu ja säädösvalmistelun kehittäminen

Tavoite 5: Ministeriön lainsäädäntötyö täyttää valtioneuvoston asettamat laatuvaatimukset. Vahvistetaan suunnitelmallisuutta, yhteistyötä ja osaamista lainsäädännön valmistelussa. Lainsäädännön kehittämisessä ja ministeriön lainsäädäntösuunnitelmassa otetaan huomioon hallitusohjelman tavoitteet säädösten sujuvoittamisesta, normien perkaamisesta ja purkamisesta.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Hallitusohjelman kärkihanke säädösten sujuvoittamiseksi näkyi vuonna 2017 sisäministeriössä säädösvalmistelun kehittämisessä ja säädösvalmistelussa. Sisäministeriö osallistui normien purkuun sekä kansalaisten ja yritysten hallinnollisen taakan keventämiseen omalla hallinnonalallaan. Tavoitteena oli erityisesti helpottaa erilaisten lupien hakemista ja sähköistä asiointia.

EU:n tietosuojauudistuksen kansalliseen täytäntöönpanoon liittyen sisäministeriössä oli vuonna 2017 käynnissä useita laajoja sektorikohtaisia säädöshankkeita. Sisäministeriö

osallistui aktiivisesti myös oikeusministeriön johdolla tapahtuneeseen EU:n tietosuojasuojatutuksen ja ns. rikosasioiden tietosuojadirektiivin perusteella annettavien tietosuojan uusien yleislakien valmisteluun.

Sisäministeriö järjesti lokakuussa puolen päivän pituisen koulutus- ja keskustelutilaisuuden perustuslakikysymyksistä säädösvalmistelussa. Tilaisuus liittyi ensisijaisesti säädösvalmistelun mutta myös laillisuusvalvonnan kehittämiseen. Tilaisuudessa puhuivat lainsäädäntöjohtaja Tuula Majuri oikeusministeriöstä, valiokuntaneuvokset Matti Marttunen ja Liisa Vanhala eduskunnasta ja apulaisoikeuskansleri Kimmo Hakonen oikeuskanslerin virastosta. Koulutus keräsi lähes 40 osallistujaa ja sai erittäin hyvää palautetta aihevalinnoista, puhujista, käytännölläisyydestä ja siitä, että tilaisuus oli rakennettu nimenomaan sisäministeriötä varten.

Sisäministeriön ja sen hallinnonalan laillisuuskertomus vuodelta 2016 julkaistiin kesäkuussa 2017. Vuotta 2017 koskeva kertomus julkaistaan kesäkuussa 2018.

Tavoite 6: Laaditaan säädöshankkeiden aikataulut realistisiksi ja huolehditaan istutokauden HE-luettelon toteutumisesta. Parannetaan vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointia uuden arviointineuvoston vaatimukset huomioon ottaen. Toteutetaan säädösvalmisteluavustajakokeilusta seuraavat toimenpiteet.

Toteuma: Tavoite saavutettiin osittain

Sisäministeriön osastot vastaavat kukin oman toimialansa säädösvalmistelusta. Kansliapäällikkö huolehtii lainsäädännön valmistelun laadusta ministeriössä. Oikeudellinen tuki avustaa ja tukee ministeriön johtoa ja osastoja säädösvalmistelun laadun parantamisessa.

Ministeriön säädöshankkeet käsitellään osastopäällikkökokouksissa ja ministeriön johtoryhmässä pääsääntöisesti kolme kertaa: ennen hankkeen asettamista, ennen säädösehdotuksen lähettämistä lausunnolle ja ennen asian esittelyä valtioneuvostossa.

Kansliapäällikön johdolla järjestetään kaksi kertaa vuodessa kunkin osaston säädöshankkeiden seurantakokous, jossa käydään läpi vireillä olevat hankkeet, niiden ajankohtainen tilanne ja aikataulut. Tarvittaessa järjestetään myös hankekohtaisia seurantakokouksia. Sisäministeriön vuosien 2017–2021 lainsäädäntösuunnitelman tilannekatsaus julkaistiin heinäkuussa 2017. Vuosia 2018–2022 koskeva lainsäädäntösuunnitelma valmisteltiin syksyn aikana ja julkaistiin joulukuussa 2017.

Kalenterivuonna 2017 annettiin 11 esitystä eduskunnalle ja 9 valtioneuvoston asetusta. Lisäksi annettiin sisäministeriön asetuksia, joista esimerkkinä voi mainita ministeriön asetukset virastojen maksullisesta toiminnasta.

Keväällä 2017 toteutettiin osana sisäministeriön säädösvalmistelun avustavien tehtävien kehittämistyötä koskeva kysely, jossa kartoitettiin tehtävien nykytilaa ja kehittämistarpeita.

Säädöshankkeiden vaihtoehtojen ja erityisesti taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehittämistä jatketaan edelleen.

1.3.4 EU- ja kv-asiat

Tavoite 7: Ministeriön EU- ja kv-toimintaan liittyvät resurssit hyödynnetään aiempaa tehokkaammin ja ministeriö tehostaa yhteistyötään EU- ja kv-asioissa. Turvataan hallinnonalan edustautuminen EU:n keskeisissä päätöksentekoelementeissä.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Ministeriön kansainvälinen ja EU-tason yhteistyö oli vuonna 2017 laajaa ja aktiivista.

Vuoden 2017 aikana Brysselin EU-edustustoon sijoitettu toinen maahanmuuton asiantuntija jatkoi työskentelyään edustustossa ja sisäministeriön esittämä kansallinen asiantuntija aloitti työnsä Euroopan komission sisäasioiden pääosastolla tietoverkkorikollisuuden torjuntaan liittyvissä tehtävissä. Vuoden lopussa käynnistettiin toimenpiteet pelastuspalvelu- ja kriisivarautumisasioiden erityisasiantuntijoiden sijoittamisesta määräajaksi EU-edustustoon vuoden 2018 syksystä alkaen.

Sisäministeriö osallistui aktiivisesti EU:n yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan (CEAS) valmisteluun ja vaikuttamistyö komission ja muiden jäsenmaiden suuntaan oli säännönmukaista. CEAS-paketin etenemisen ohella on priorisoitu toimintaa yhä enemmän myös palauttamisasiihin EU-strategiamme mukaisesti, liittyen sekä jäsenmaiden käytäntöjen kehittämiseen että takaisinoton tehostamiseen kolmansien maiden kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Laillisen maahanmuuton kärkenä on ollut sinisen kortin direktiivin uudistus, jossa Suomi on saanut omia tavoitteitaan mukaan neuvoston kantaan.

Suomen tavoitteita EU-yhteistyössä edistettiin muun muassa tiedonvaihdon kehittämisessä sekä terrorismin ja ekstremismin torjunnassa. Lisäksi jatkettiin aktiivista osallistumista globaaliin ISILin vastaiseen koalitioon ja edistettiin terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjuntaa kansainvälisessä yhteistyössä ja erityisesti YK:n puitteissa.

Euroopan unioni nimitti syyskuussa sisäministeriön poliisiosaston ylijohhtajan EU:n EUPOL COPPS -siviilikriisinhallintaoperaation päälliköksi. Vuonna 2006 käynnistetty EUPOL COPPS -operaatio (EU Police Mission for the Palestinian Territories) toimii Palestiinalaisalueella päämajanaan Ramallah. Operaation tehtävänä on kehittää palestiinalaishallinnon siviili-sektorin turvallisuus- ja oikeusviranomaisia koulutuksen ja neuvonannon keinoin.

Ministeriön kansainvälisten asioiden yksikön neuvotteleva virkamies valittiin vanhemman strategisen neuvonantajan (senior strategic advisor) määräaikaiseen tehtävään EU:n ulkosuhdehallintoon. Tehtävä on EU:ssa uusi ja se on samalla Suomen kansallinen asiantuntijatehtävä. Uusi tehtävä kuuluu EU:n globaalistrategian toimeenpanoon. Sen tärkein alue on EU:n ja jäsenmaiden suorituskykyjen kehittäminen unionin ulkoisessa toiminnassa ja ulkoisen turvallisuuden kokonaisuudessa (terrorismi, maahanmuutto, hybridi, kyber ja kriisinhallinta).

Ministeriön EU- ja kansainvälisten asioiden painopisteiden toteuttamista edistettiin ministeriön ylimmän johdon useiden vierailujen aikana.

Sisäministeri Risikko ja Irakin siirtolaisuusasioiden varaministeri tapasivat Helsingissä tammikuussa. Tapaamiseen osallistui myös sisäministeriön kansliapäällikkö. Ministerit jatkoivat tapaamisessaan keskustelua maiden välisestä yhteistyösopimuksesta, jonka osana on tarkoitus kehittää paluuyhteistyötä. Suomi ja Irak ovat neuvotelleet paluuyhteistyön kehittämisestä syksystä 2015 alkaen.

Pohjoismaiden väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin torjunnasta vastaavat ministerit kokoontuivat Helsingissä 18.1. Pohjoismaat tekevät tiivistä yhteistyötä radikalisoitumisen ja ekstremismin torjunnassa ja kokouksessa sovittiin yhteistyön prioriteetit vuodelle 2017.

EU:n sisäministerit kokoontuivat oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon 27.3.2017 Brysselissä. Tapaamisen aiheina olivat muun muassa EU:n turvapaikkajärjestelmää koskevat uudistusehdotukset, palautusten tehostaminen sekä rajaturvallisuus. Suomea kokouksessa edusti EU-suurlähettiläs.

Sisäministeri Risikko osallistui oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon Brysselissä 18.5.2017. Puheenjohtajamaa Malta antoi neuvostossa tilannekatsauksen vastuullisuuden ja solidaarisuuden periaatteiden tehokkaasta soveltamisesta muuttoliikkeen hallinnassa.

Sisäministeri Risikko osallistui 8.–9.6.2017 oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon Luxemburgissa. Kokouksen aiheena oli muun muassa EU:n turvapaikkajärjestelmä, palautuspolitiikka sekä ekstremismin ja väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy.

EU:n sisäministerit kokoontuivat oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon Brysselissä 14.9.2017. Ministerit keskustelivat terrorismin torjunnasta. Suomea kokouksessa edusti sisäministeri Paula Risikko, joka piti puheenvuoron Suomen tilanteesta.

Pohjoismainen pelastus- ja varautumisasioista vastaavien ministerien kokous järjestettiin Helsingissä 21.9.2017. Kokouksessa hyväksyttiin yhteiset päätelmät, joihin on kirjattu Pohjoismaiden kriisinsietokyvyn eli resilienssin vahvistaminen ja varautuminen uusiin, monimuotoisiin uhkiin.

Sisäministeri Risikko osallistui 7.12.2017 järjestettyyn oikeus- ja sisäasioiden neuvostoon Brysselissä. Kokouksen aiheina olivat muun muassa terrorismin torjunta, EU-tason yhteisten tietojärjestelmien yhteentoimivuus ja yhteisen turvapaikkajärjestelmän uudistus.

Sisäministeriö päätti huhtikuussa 2017 lähettää EU:n pelastuspalvelumekanismen kautta kaksi rauniopelastustoiminnan asiantuntijaa Bhutaniin. Asiantuntijat selvittivät mahdollisuutta perustaa koulutuskeskus rauniopelastustoiminnan kehittämiseksi Bhutanissa. Sisäministeriön alainen Kriisinhallintakeskus (CMC) vastasi operaation kustannuksista ja käytännön järjestelyistä.

Sisäministeriö lähetti Euroopan unionin pelastuspalvelumekanismen kautta kolmen henkilön teknisen tuen muodostelman (niin kutsuttu TAST-tiimi) Dominican liittovaltioon autamaan hurrikaani Marian aiheuttamien tuhojen jälkitoimissa. Kriisinhallintakeskus CMC Finland kokosi avustusjoukon ja vastasi logistiikasta. Operaatio kesti kolme viikkoa.

Sisäministeriö asetti toimikaudeksi 27.4–31.10.2017 hankkeen, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus sisäasioiden EU-rahastojen (EUSA-rahastot) kansallisen lainsäädännön mahdollisista muutoksista. Hankkeen tarkoitus oli joustavoittaa muutoksien tekemistä EUSA-rahastojen kansalliseen ohjelmaan ja toimeenpano-ohjelmaan ja tarkastella yksinkertaistettujen kustannusmallien käytön laajentamista. Lisäksi hankkeessa tarkasteltiin yksittäisten lakipykälien toimivuutta EUSA-rahastojen hanketoteuttajilta saadun palautteen perusteella, myös vastuuviranomaisen toiminnan selkeyttämiseksi. Sisäasioiden EU-rahastojen kansallisen lainsäädännön muutostarpeita tarkastelevan työryhmän ehdotus lainsäädäntöön tehtävistä muutoksista lähetettiin lausuntokierrokselle kesäkuussa. Hallituksen esitys annettiin Eduskunnalle syksyllä ja muutettu laki tulee voimaan vuoden 2018 alussa.

Tavoite 8: Valmistaudutaan EU-puheenjohtajakauteen vahvistamalla EU-vaikuttamista. Tavoitteena on edistää kansallisia intressejä Suomen EU-poliittisten linjausten mukaisesti. Varmistetaan, että EU-puheenjohtajakauden resurssit kohdennetaan tarkoituksenmukaisesti.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriö osallistui valtioneuvoston kanslian johdolla käynnistettyyn alustavaan ohjelmavalmisteluun, erityisesti Suomen EU-puheenjohtajakaudella sisäministeriössä syksyllä 2019 tarvittavan lisähenkilöstön tarvekartoitukseen.

Valtioneuvoston kanslia pyysi ministeriöiltä syksyllä 2017 arvioita vuonna 2018 tehtävistä puheenjohtajakauden valmisteluun liittyvistä matkoista. Puheenjohtajakauden budjetissa on varauduttu maltilliseen virkamatkakustannusten kasvuun vuosina 2018–2019. Sisäministeriö valmisteli esityksen VNK:lle, joka tekee päätöksen lisärahan allokoinnista.

Suomen EU-puheenjohtajuuden hoitaminen vuoden 2019 loppupuolella vaatii lisähenkilöstön rekrytoimista ministeriöihin ja EU-avustajaohjelma vastaa tähän tarpeeseen. EU-avustajat toimivat puheenjohtajakauteen liittyvissä substanssitehtävissä enimmillään 18 kuukauden ajan syyskuusta 2018 alkaen. EU-ministerivaliokunnassa 15.9.2017 sovittiin, että valtioneuvoston EU-sihteeristö linjaa 45 EU-avustajan kohdentamisesta ministeriöihin vuoden 2017 loppuun mennessä

Valtioneuvoston EU-sihteeristö arvioi ministeriöiden esityksiä avustajatarpeiksi ottaen huomioon myös määrällisiä ja laadullisia tekijöitä, kuten ministeriöiden henkilöstö- ja EU-säädösmääriä (asetukset, direktiivit ja tiedonannot), vetovastuulla olevien työryhmien arvioituja kokousmääriä puheenjohtajakaudella sekä Suomen EU-politiikan painopisteitä. VNK:n mukaan lisäksi harkinnassa otettiin huomioon ministeriöiden esitykset kokonaisuudessaan lisähenkilöstöresursseiksi sekä tarkasteltiin alustavia esityksiä avustajien tehtävänkuviksi.

EU-asioiden komiteassa 6.10.2017 esiteltyä alustavaa suunnitelmaa EU-avustajien kohdentamiseksi ministeriöihin täydennettiin bilateraalikeskusteluissa tarkentuneen kokonaiskuvan valossa niin, että lopullinen päätös EU-avustajien määrä SM:ssä on kuusi henkilöä (MMO 2, PO 2, PEO 2, RO 1). SM:n osalta voidaan olla tyytyväisiä siihen, kuinka EU-avustajat eri ministeriöihin allokoitiin. Onnistuminen tässä edellytti vahvaa ja perusteellista panostusta VNK:n alkukartoitukseen.

Tavoite 9: Osallistutaan aktiivisesti tulevan monivuotisen rahoitusohjelmakauden (2021-) valmisteluun sisäasioiden osalta.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriö osallistui vuonna 2017 aktiivisesti valtioneuvoston kanslian johdolla käynnistyneeseen EU:n tulevan monivuotisen rahoituskehityksen valmisteluun rahoitusneuvotteluja koskevassa virkamiesjohtoryhmässä. Vuoden 2017 aikana valmisteltiin tiiviisti erityisesti muuttoliikkeen kustannusten rahoittamiseen liittyviä Suomen tavoitteita yhteistyössä SM:n, TEM:n ja UM:n sekä VNK:n kanssa.

Sisäasioiden rahastojen osalta keväällä 2017 Helsingissä järjestettiin jäsenvaltioiden välinen epävirallinen rahastotapaaminen, johon osallistui myös komission edustaja. Kokouksessa keskusteltiin tulevasta ohjelmakaudesta ja sen valmistelusta. Vuoden 2017 aikana järjestettiin komission johdolla seuraavan ohjelmakauden valmistelua koskien epävirallisia työpajoja ja kokouksia, joihin myös sisäministeriö osallistui.

Kansallisten ohjelmien ja toimeenpano-ohjelmien painotusten tarkasteleminen aloitettiin komission käynnistämän rahastojen välitarkasteluprosessin (Mid-Term Review) myötä. Prosessi jatkuu vuoden 2018 puolelle mm. komission kanssa käytävien keskustelujen kautta.

Tavoite 10: Vahvistetaan siviilikriisinhallinnan tehtäviä kokonaisvaltaisessa kriisinhallinnassa.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Suomen ja Ruotsin siviilikriisinhallinnan tulevaisuutta käsiteltiin 15.2.2017 kansainvälisessä konferenssissa Helsingissä. Konferenssissa keskusteltiin siitä, miten valtioiden sisäisen turvallisuuden toimijoiden – kuten poliisin, oikeuslaitoksen, Rajavartiolaitoksen ja maahanmuuttoviranomaisten – roolia siviilikriisinhallinnassa voitaisiin vahvistaa. Tarkoituksena oli tarjota lisäsyysä EU:n siviilikriisinhallintatoiminnan kehittämiseksi osana EU:n globaalistrategian toteuttamista. Konferenssiin osallistui noin 250 eri EU-maista tulevia siviilikriisinhallinnan huippuammattilaisia.

Kriisinhallintakeskuksen (CMC Finland) roolia ja tulevaisuutta Suomen siviilikriisinhallinnassa selvittänyt työryhmä luovutti raporttinsa sisäministerille kesäkuussa 2017. Työryhmä esitti, että Suomi siirtyisi kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan toimintamalliin ja perustaisi poikkialueellisen kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan keskuksen. Nykyinen Kriisinhallintakeskus ja sen henkilöstö muodostaisivat olennaisen osan uudesta keskuksista. Sisäministeriön asettaman selvitysryhmän muodostivat ulkoasiainministeriön ja sisäministeriön edustajat.

Kriisinhallintakeskuksen eli CMC Finlandin hallinnollinen kehittäminen jatkui sisäministeriössä syksyllä 2017. Siviilikriisinhallintaa koskevaa lainsäädäntöä tarkasteleva työryhmä luovuttaa mietintönsä sisäministerille vuoden 2018 keväällä. Tarkoituksena on vahvistaa ja selkeyttää Kriisinhallintakeskuksen itsenäistä asemaa.

Tavoite 11: Huomioidaan EU-säädöshankkeiden vaikutukset resursointiin ja valmisteluaikatauluun aikaisempaa ennakoivammin sekä lisätään EU-oikeudellista osaamista ja kv. osaamista. Pidetään ulkosuhteiden painopisteenä Venäjän ja Yhdysvaltojen kanssa tehtävää kansainvälistä yhteistyötä.

Toteuma: Tavoite saavutettiin osittain

Sisäministeriö valmistautui yhteisen eurooppalaisen turvapaikkajärjestelmän (CEAS) uudistamisen etenemiseen. Kokonaisuus sisältää seitsemän säädösehdotusta: kuusi asetusehdotusta ja yhden direktiiviesityksen. Näistä viisi on edennyt kolmikantaneuvotteluihin ja kahden osalta muodostetaan vielä neuvoston kantaa. Ehdotusten siirtyessä täytäntöönpanovaiheeseen, tulee se edellyttämään riittävää resursointia. Ministeriössä käynnistettiin esiselvitystyö, jossa pyritään identifioimaan uudistuksen vaikutukset ja muutostarpeet kansalliseen lainsäädäntöön.

Venäjä-yhteistyötä tehostettiin merkittävästi sijoittamalla ministeriön kansainvälisten asioiden yksiköstä virkamies Suomen Moskovan suurlähetystöön helmikuusta 2017 tammikuuhun 2018 asti. Määräaika päätettiin vuoden 2017 aikana jatkaa vuoden 2018 loppuun asti.

Suomen ja Venäjän pelastusviranomaisten kahdenvälinen kokous järjestettiin Helsingissä keväällä 2017. Suomi osallistui vuonna 2017 Venäjällä järjestettyyn harjoitukseen Barentsin euroarktisen alueen yhteistyöstä onnettomuuksien ehkäisyssä, niihin varautumisessa ja pelastustoiminnassa.

Suomi - Venäjä rikostorjuntakomitean tapaaminen järjestettiin Murmanskissa kesäkuussa 2017. Kokouksen yhteydessä allekirjoitettiin alueelliset toimintasopimukset vuoden 2018 loppuun saakka Murmanskin ja Karjalan alueiden sekä Pietarin ja Leningradin alueen kanssa.

Kansliapäällikkö Nerg tapasi kesäkuussa 2017 Moskovassa Venäjän sisäministeriön ensimmäisen varaministerin Aleksandr Gorovoin. Tapaamisessa keskusteltiin Suomen ja Venäjän maahanmuuttoalan yhteistyöstä ja maiden muuttoliiketilanteista. Kansliapäällikkö vieraili myös Sakharovon maahanmuuttokeskuksessa.

Sisäministeri Paula Risikko ja Venäjän federaation sisäministeri Vladimir Kolokoltsev tapasivat Helsingissä lokakuussa. Kyseessä oli sisäministereiden toinen tapaaminen. Ministerit keskustelivat muun muassa kahdenvälisistä asioista, kuten rajat ylittävän rikollisuuden torjunnasta.

Yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa tiivistyi vuoden 2017 aikana kahdenvälisen kaikkia sisäministeriön toimialoja käsittelevän yhteistyösuunnitelman täytäntöönpanon myötä. Sisäministeri osallistui YK:n terrorismin vastaisen komitean kuulemiseen New Yorkissa. Matkan yhteydessä tavattiin myös NYPD:n poliisikomentaja. Lisäksi vuonna 2017 toteutettiin Suomen ja Yhdysvaltojen viisumivapausohjelman jatkuvuutta arvioiva laaja kysely.

EU-säädöshankkeiden vaikutusta resursointiin ja valmisteluaikeisiin huomioitiin, mutta ennakkointia jatketaan edelleen.

1.3.5 Ministeriön sisäinen kehittäminen

Valtioneuvosto- ja hallinnonalatasoisen kehittämisen ohella sisäministeriössä panostettiin ministeriön oman toiminnan kehittämiseen, jossa painopiste oli erityisesti johtamisen kehittämisessä sekä uusitun toimitilan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämisessä. Osana sisäministeriön johtamisen kehittämistä toteutettiin johtoryhmävalmennus.

Tavoite 12: Hyödynnetään viestintää nykyistä paremmin asiantuntijatyön tukena.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriön viestintä jatkoi työtä entistä viestivämmän ja vaikuttavamman ministeriön kehittämiseksi.

Viestintäyksikkö tuki osastoja viestimään aktiivisesti laatimalla yhdessä osastojen kanssa kullekin osastolle viestintäsuunnitelman. Asiantuntija viestijänä -valmennuskokonaisuudella asiantuntijoita tuettiin viestinnässä ja motivoitiin hyödyntämään viestintää eri tavoitteiden saavuttamisen tukena.

Sisäministeriö kehitti edelleen vuoropuhelua eri sidosryhmien, erityisesti median kanssa. Tästä esimerkkinä olivat säännölliset taustatilaisuudet medialle.

Sisäministeriön uudistettu verkkopalvelu intermin.fi avattiin helmikuussa. Ministeriö vahvisti rooliaan sosiaalisessa mediassa. Ministeriön Twitter-seuraajien määrä nousi vuoden aikana 59 % ja on nyt yli 18 000. Facebook-seuraajien määrä nousi 13 prosenttia reiluun 6900 seuraajaan.

Viestintäyksikkö laati ministeriölle kriisiviestintäohjeen, jonka jalkauttaminen jatkuu vuonna 2018. Viestintä osallistui aktiivisesti valtioneuvoston informaatiovaikuttamisen verkoston toimintaan.

Suomen itsenäisyyden juhlavuosi näkyi voimakkaasti sisäministeriön viestinnässä. Ministeriö toteutti syksyllä 2017 osana juhluvuoden ohjelmaa verkkosivuillaan juttusarjan, johon oli koottu 100 erilaista tarinaa turvallisuusviranomaisten työstä ja arjesta.

Sisäministeriö edisti Suomen lipun aktiivista ja rennompaa käyttöä. Ministeriö toteutti vuonna 2017 #Liputan-kampanjan. Ministeriön kampanjasivuilla jokainen suomalainen saattoi käydä tekemässä oman #Liputan-kuvan itselle tärkeästä asiasta, arvosta tai ilonaiheesta ja jakaa tekemänsä kuvan sosiaalisessa mediassa ”digiliputuksena”. Sisäministeriö julkaisi itsenäisyyspäivän aattona myös maksuttoman Liputan-sovelluksen, joka tarjoaa ajantasaista tietoa liputuspäivistä. Sovellus on osa sisäministeriön Suomi100-juhlavuotta ja Liputan-kampanjaa. Kampanjan yhteydessä julkaistiin myös sisäministeriön ohjeita liputukseen.

Sisäministeriö jatkoi vuonna 2017 uutiskirjeiden julkaisemista. Sitrus - sisäministeriön uutiskirje ilmestyi seitsemän kertaa, EUSA-rahastojen uutiskirje kolme kertaa ja pelastustoimen uudistuksen uutiskirje kuusi kertaa vuoden 2017 aikana. Mediatiedotteita julkaistiin 144.

Sisäministeriö osallistui toukokuussa Maailma kylässä -tapahtumaan, heinäkuussa Suomi Areena-tapahtumaan ja elokuussa valtioneuvoston avointen ovien päivään.

Tavoite 13: Hyödynnetään täysimääräisesti uuden toimitilan tarjoamat mahdollisuudet työn tekemisen tapojen uudistamiseksi.

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriö edisti tulevaisuuden työn teon edellytyksiä siirtymällä uusiin monitoimitiloihin vuonna 2017. Uudet tulevaisuuden työntekoa edistävät toimitilat mahdollistavat työskentelyn erityyppisissä työympäristöissä työtilanteen ja työtehtävän mukaan. Uusissa toimitiloissa on tilat muun muassa hiljaista keskittymistä vaativaa työskentelyä ja ryhmätyöskentelyä varten. Työtapoja uudistettiin uusien toimitilojen käyttöönoton myötä. Työ on entistä liikkuvampaa ja vuorovaikutteisempaa mahdollistaen työtehtävään sopivan työympäristömuodon. Sisäministeriön henkilöstöä valmennettiin uusiin toimitiloihin liittyviin käytäntöihin. Henkilöstölle järjestettiin toimitilojen käyttöönottoon liittyen useita

erityyppisiä tilaisuuksia, joiden teemoina ovat olleet muun muassa tietotekniikka ja ergonomia.

Työyhteisön hyvinvointia ja onnistunutta paluuta Kirkkokadulle tuettiin myös viestinnän keinoin. Sisäministeriön intranettiin avattiin toimitiloihin liittyvä sivusto, jossa julkaistiin muun muassa muuttoon liittyviä uutisia, ohjeita ja muuta aineistoa.

Tavoite 14: Toimeenpannaan johtamisen kehittämisen linjaukset johtamisarviointien johtopäätösten ja tehtävän jatkotyön pohjalta

Toteuma: Tavoite saavutettiin

Sisäministeriön johto määritteli keväällä 2017 johtamislinjaukset, jotka tiivistettiin esimiehen huoneentauluksi. Johtamislinjauksissa kuvataan, millaista johtamista sisäministeriössä odotetaan ja mihin suuntaan johtamisen käytäntöjä kehitetään. Osana johtamislinjauksia sisäministeriön intranetissä julkaistiin uutisia, joissa ministeriön esimiehet kuvasivat johtamislinjausten toteutumista omassa johtamisessaan ja niiden vaikutusta esimiestyöhön. Lisäksi ministeriön keskijohdolle järjestettiin johtamisvalmennusta.

Sisäministeriö ja Poliisiammattikorkeakoulu käynnistivät yhteistyössä hallinnonalalle kohdennetun henkilöstöjohtamiseen painottuvan Hyvä johtaja -koulutusohjelman. Koulutus on suunnattu yleisjohtamisen ja/tai henkilöstöjohtamisen ylemmissä päättäjätason tehtävissä toimiville. Koulutusohjelma pyrkii edistämään ja tukemaan strategista henkilöstöjohtamista sekä osallistujien yksilö-, yhteisö- ja organisaatiotason kehittymisprosesseja.

Sisäministeriön johtoryhmätyöskentely sisäministerin johdolla oli säännöllistä ja systemaattista. Kansliapäällikön johtama osastopäällikkökokous käsitteli säännöllisesti osastojen keskeisiä asioita ja valmisteli asioita sisäministeriön johtoryhmää varten. Sisäministeriön keskeisissä kokouksissa oli henkilöstön edustus.

1.3.6 Siirto- ja sijoitusmenojen vaikuttavuus

Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksuosuudet ulkomaille, momentti 26.01.66

Momentilta maksettiin kolmen poliisitoimintaan liittyvän järjestön, Interpolin, FATF:n (Financial Action Task Force) ja Policy Planners Network jäsenmaksut. Momentilta maksettiin myös kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO PKD) sähköisen varmennepankin liittymis- ja jäsenmaksut. Maahanmuuttohallinnon osuuteen sisältyivät jäsenmaksut ja maksuosuudet kansainvälisille maahanmuutto- ja siirtolaisuusjärjestöille (ICMPD, IOM, IGC).

Määräraha siirrettiin 0,045 milj. euroa Rajavartiolaitykselle COSPAS-SARSAT jäsenmaksusuorituksia varten. Rajavartiolaityks ja muut Suomen turvallisuusviranomaiset ovat saaneet COCSPAS-SARSAT satelliittipohjaisen hätälähetinjärjestelmän hälytystiedot käyttöönsä jäsenmaksun perusteella.

Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot, momentti 26.30.43

Vuoden 2017 talousarviossa momentille 26.30.43 myönnetty 8,1 milj. euron ja vuodelta 2016 siirretty määräraha 2,025 milj. euroa käytettiin viranomaisradioverkon hinta- ja alijäämätuen maksamiseen Suomen Virveverkko Oy:lle. Määrärahan tavoitteena on varmistaa viranomaisradioverkon toiminta, verkon palvelukyky, ajanmukaisuus ja käytettävyys kattavasti eri turvallisuustilanteissa. Määrärahan avulla turvallisuusviranomaisten käytössä oleva Virve-verkko voitiin pitää käyttökunnossa sellaisilla kustannuksilla, jotka mahdollistivat viranomaisten toiminnan. Vuoden 2018 talousarviossa momentti lakkautetaan ja määräraha siirretään valtionvarainministeriön pääluokkaan.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus, tuotokset ja laadunhallinta

Toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta on arvioitu ministeriön keskeisten toimintojen eli tehtäväkokonaisuuksien osalta Kieku-järjestelmästä saatavien kustannustietojen sekä asianhallintajärjestelmästä saatujen suoritemäärien perusteella.

Ministeriön toiminnoille ei ole asetettu varsinaisia tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteita. Toimintoihin sisältyy sellaisia tehtäviä, joiden osalta suoritteet eivät ole määriteltävissä ja tehokkuuden tunnusluvut ovat vain suuntaa antavia.

1.4.1 Toiminnan tuottavuus, taloudellisuus ja suoritteiden määrät

Kustannukset perustuvat toiminnoille suoraan kirjattuihin menoihin, työajankohdennusten perusteella laskettuihin henkilötyövuosiin ja palkkakustannuksiin sekä tukitoimintojen ja palkallisten poissaolojen ydin- ja ohjaustoiminnoille jaettuihin kustannuksiin. Kustannuksiin on lisätty valtioneuvoston hallintoyksiköstä saadut tiedot sinne siirrettyjen palvelutoimintojen kustannuksista. Johtuen tehtävien siirroista valtioneuvoston hallintoyksikköön ja oikeusministeriön hallinnonalalle 1.1.2015 kustannusten tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisiin vuosiin.

Taulukko 1. Ministeriön keskeiset toiminnot

	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Tavoite 2017	Toteuma 2017
Ministeriön toimintamenot (1000 €) (1)	14 776	13 905	13 632	13 989
Muut kulutusmenot (1000 €) (2)	4 176	3 387		3 254
Henkilötyövuodet	194,2	187,8	190,0	193,8
Tehtävät ja painopisteet				
Ydintoiminnot ministeriössä (htv), josta	24,2	26,5	23,0	26,3
Poliisitoimi (htv)	7,6	6,6		7
Kustannukset (1000 €)	1 745	1 423		1 418
Kustannukset / htv	230	216		202,6
Pelastustoimi ja hätäkeskustoiminta (htv)	12,1	13,1		13,1
Kustannukset (1000 €)	3 567	3 938		3 468
Kustannukset / htv	295	301		264,4
Maahanmuuttohallinto (htv)	4,5	4,1		3,2
Kustannukset (1000 €)	1 011	880		634
Kustannukset / htv	225	215		201,1
Ohjaustoiminnot (htv), josta	67,6	67,0	70,0	71,9
Hallitusohjelma ja VN-tasoinen kehittäminen (htv)	8,2	9,5	8,0	11,0
Kustannukset (1000 €)	1 986	2 518		2 484
Kustannukset / htv	242	265		225,7
Kansalaiskirjeet	273	321		441
Kirjalliset kysymykset	69	68		59
Rahoitetut tutkimushankkeet	3	3		6
Hallinnonalan ohjaus, suunnittelu ja seuranta (htv)	10,9	10,9	15,0	11,4
Kustannukset (1000 €)	2 009	2 243		2 280
Kustannukset / htv	184	206		200,5
Määräykset, ohjeet ja suositukset	19	10		14
EAO:n lausuntopyynnöt	10	4		8
Lakien ja asetusten valmistelu ja säädösvalmistelun kehittäminen (htv)	19,8	24,6	19,0	24,9
Kustannukset (1000 €)	3 443	4 975		4 816
Kustannukset / htv	174	202		193,1
Hallituksen lakiesitykset	4	17		11
Käynnistyneet lainsäädäntöhankkeet	33	12		18
Saapuneet lausunnot	370	424		486
Kansainväliset ja EU-asiat (htv)	13,1	10,9	15,0	13,2
Kustannukset (1000 €)	3 027	2 810		2 864
Kustannukset / htv	231	258		217,4
Sisäasioiden rahastot (htv)	10,0	8,7	9,0	9,0
Kustannukset (1000 €)	2 413	1 837		1 903
Kustannukset / htv	241	211		210,9
Rahoitetut hankkeet (kpl)	0	102		29
Tukitoiminnot (ministeriön sisäiset palvelut ja hallinnolliset tehtävät) (htv)	54,0	47,1	55,0	50,6
Lomat, muut palkalliset poissaolot, kohdentamaton työaika (htv)	48,3	47,1	45,0	45,0

1) Siirto valtioneuvoston hallintoyksikköön 4,371 milj. euroa vuonna 2015 ja 5,225 milj. euroa v. 2016 alkaen
2) Ei sisällä momenttia 26.01.20 Tietohallinnon yhteiset menot

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Ministeriön maksullinen toiminta on ollut vähäistä. Vuonna 2017 myyntituotot olivat 260 euroa, joten maksullisesta toiminnasta ei esitetä kustannusvastaavuuslaskelmaa toimintakertomuksessa. Tileistä poistoja ei tehty.

Ministeriön julkisoikeudellinen maksullinen toiminta muodostui vuonna 2017 pelastusosaston pelastuslain (379/2011) mukaisista erivapauspäätöksistä, joita laskutettiin 1 kpl vuonna 2017.

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Vuonna 2017 yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot olivat 0,286 milj. euroa, joten kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä toimintakertomuksessa. Ministeriön yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot tulivat pääosin EU:lta ja Palosuojelurahastolta.

Suurin hanke vuonna 2017 oli pelastustoimen uudistushanke, johon saatiin rahoitusta Palosuojelurahastolta. Toinen suurempi hanke oli EU-rahoitteinen (EU Horizon 2020) Anywhere -hanke (*Enhancing emergency management and response to extreme weather and climate events*). Anywhere-hankkeessa sään ääri-ilmiöihin varautumiseen kehitelty työkälyt pyritään saattamaan paremmin pelastustoimen käyttöön.

1.5 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sisäministeriön henkilöstösuunnittelun tavoitteena on henkilöstösuunnittelun avulla tukea toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista. Keskeisiä painopisteitä ovat olleet muun muassa henkilöstöressurssien määrän turvaaminen huomioiden toiminnalliset tavoitteet ja henkilöstöressurssien kohdentamisen joustavoittaminen sekä resurssipankin käyttöönotto toiminnallisten tarpeiden mukaisesti. Vuonna 2017 valmisteltiin henkilöstösuunnittelun puiteasiakirja vuosille 2018–2019 tarkoituksena pitkäjänteisen henkilöstösuunnittelun mahdollistaminen ja osaamisen kehittäminen. Puiteasiakirjan keskeisiä painopistealueita ovat edellä mainitun henkilöstöressurssien määrän turvaamisen ja kohdentamisen lisäksi osaamisen hallinnan prosessien valmistelu sekä johtamisen kehittäminen.

Valtioneuvoston piirissä on jo pitkään kannustettu henkilöstöä liikkuvuuteen. Sisäministeriö osallistui syyskuussa 2017 valtioneuvoston hallintoyksikön koordinoimaan yhteiseen henkilökiertokokeiluun assistenttitehtävissä.

Sisäministeriön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2017–2019 julkaistiin maaliskuussa 2017. Lisäksi syksyllä 2017 järjestettiin koulutusta sukupuolivaikutusten arvi-

oinnista säädöshankkeissa. Ministeriön uudistettu ohje huomionsoituskäytännöistä tuli voimaan huhtikuussa 2017.

Taulukko 2. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

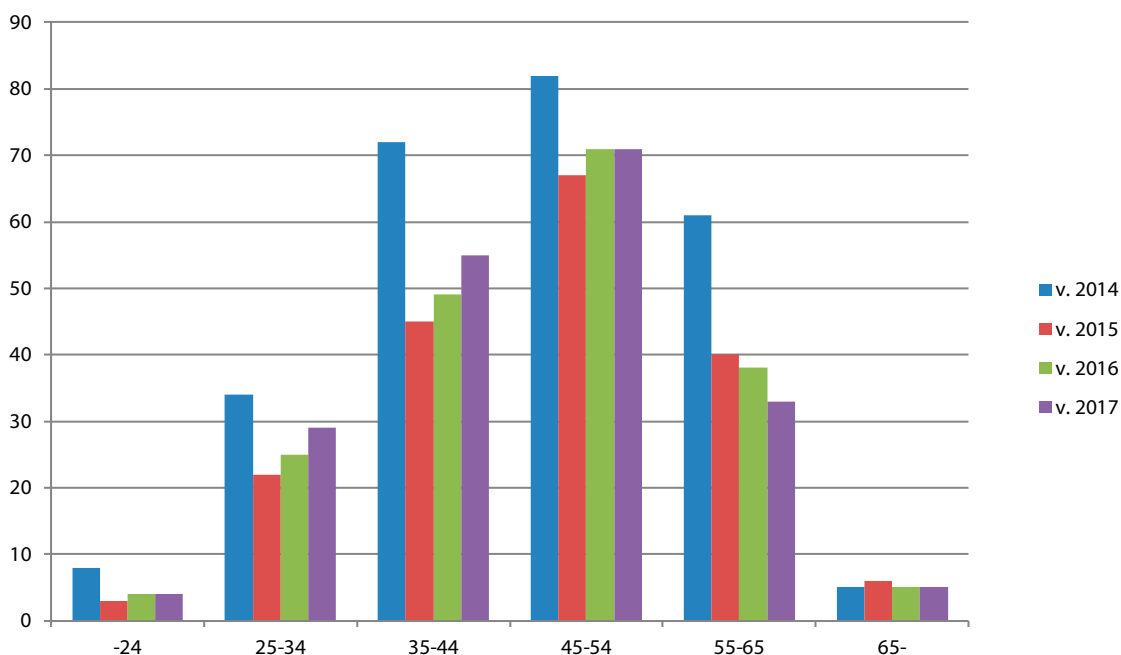
	Toteuma 2015	Toteuma 2016 ¹	Tavoite 2017	Toteuma 2017
Henkilöstö määrä, rakenne ja henkilöstökulut				
Henkilöstön lukumäärä, henkilöä 31.12.	183	192		198
Sukupuolijakauma (n/m) %	64/36	66/34	64/36	65/35
Henkilötyövuodet	194,2	187,8	190	193,8
Keski-ikä	47,4	46,7		46,2
Vakinaiset (n/m), lukumäärä	91/51	96/49		99/52
Määräaikaiset (n/m), lukumäärä	27/14	31/16		29/18
Vakinaisten osuus (%)	77,6	75,5		76,3
Määräaikaisten osuus (%)	22,4	24,5		23,7
Kokoaikaiset, lukumäärä	179	186		188
Kokoaikaisten osuus (%)	97,8	96,9		94,9
Osa-aikaiset, lukumäärä	4	6		10
Osa-aikaisten osuus (%)	2,2	3		5,1
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta %	79,9	81,3		80,4
Kokonaistyövoimakustannukset €/vuosi	14 270 983,0	13 777 113,6		14 181 013
Työhyvinvointi				
Työtyytyväisyysindeksi	3,7	3,8	3,8	3,7
Lähtövaihtuvuus (%)	16,9	5,6		2,2
Tulovaihtuvuus (%)	5,5	3,9		12,4
Sairauspoissaolot (tpv/htv)	6,6	6,4	6,7	9,1
Työterveyshuolto (euroa/htv)	539,9	*		719,3
Työtyytyväisyyden edistäminen (euroa/htv)	344,2	222,1		520,5
Työkunnan edistäminen (euroa/htv)	163,4	162,7		293,2
Osaaminen				
Koulutustasoindeksi, koko henkilöstö	5,9	6,3	6	6,4
Koulutustasoindeksi, naiset	5,7	6,1		6,2
Koulutustasoindeksi, miehet	6,1	6,7		6,8
Koulutus ja kehittäminen (euroa/htv)	763,9	766		1640,7

¹ Vuoden 2016 luvut päivitetty vastaamaan Tahti-järjestelmän tietoja.

Sisäministeriön henkilöstömäärä oli vuoden 2017 lopussa 198. Henkilöstön lukumäärä kasvoi 3,1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Vakinaisen henkilöstön määrä (151 henkilöä) nousi kuudella henkilöllä vuoden 2016 henkilömäärään (145 henkilöä) verrattuna. Määräaikaisten henkilöiden määrä (47 henkilöä) pysyi edellisen vuoden tasolla. Osa-aikaisten henkilöiden määrä (10 henkilöä) nousi neljällä henkilöllä edelliseen vuoteen

verrattuna. Ministeriön henkilötyövuosimäärä (193,8 htv) kasvoi noin 3,2 % edelliseen vuoteen verrattuna.

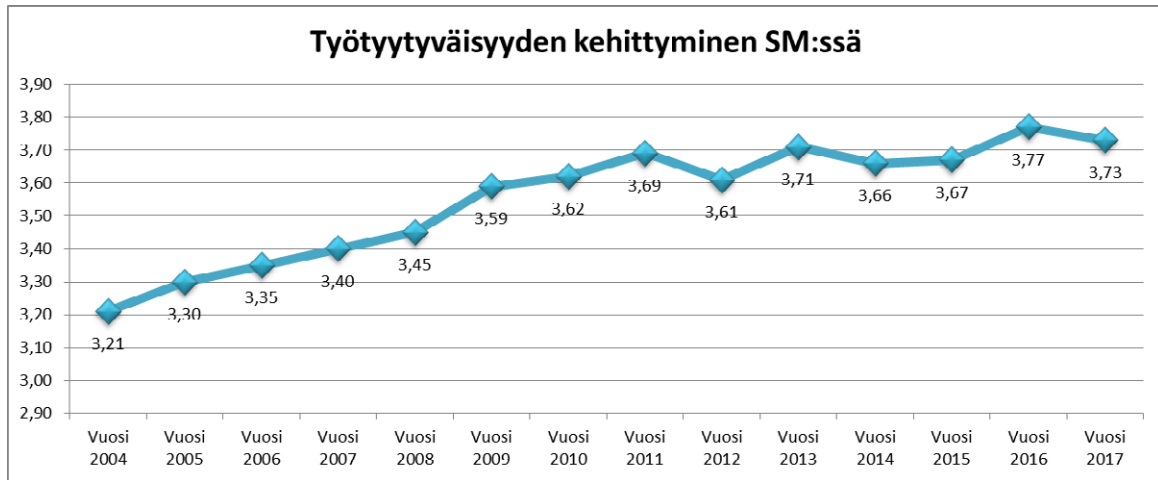
Vuoden 2017 tarkasteluajankohtana naisten osuus ministeriön henkilöstöstä oli 65 % ja miesten 35 %. Naisten osuus määräaikaisista henkilöistä vuonna 2017 oli noin 61,7 %.

Kuvio 1. Henkilöstön ikäjakauma sisäministeriössä v. 2014–2017

Koko henkilöstön keski-ikä vuoden 2017 lopussa oli 46,2 vuotta. Henkilöstön keski-ikä laski 0,5 vuodella edelliseen vuoteen verrattuna. Suurin ikäryhmä oli 45–54-vuotiaat ja toiseksi suurin ikäryhmä oli 55–65-vuotiaat. Pienimmät ikäryhmät ministeriössä olivat alle 25-vuotiaat ja yli 64-vuotiaat. Keskimääräinen eläköitymisikä (vanhuuseläkkeelle jääneet) sisäministeriössä vuonna 2017 oli 64,9 vuotta (65,7 vuotta v. 2016). Ministeriöstä eläköityi tarkasteluvuonna 6 henkilöä (9 henkilöä vuonna 2016).

Sairauspoissaolojen määrä (9,1 työpäivää/htv) nousi edellisvuosiin verrattuna (6,4 työpäivää/htv v. 2016) eikä tavoitteeksi asettua 6,7 työpäivää/htv saavutettu. Nousu selittyi suurimmalta osin eräistä pitkistä sairauslomista.

Kuvio 2. Työtyytyväisyyden kehittyminen SM:ssä vuosina 2004–2017

Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi sisäministeriössä vuonna 2017 oli 3,73. Tulos oli edellisvuosien tapaan korkealla tasolla (3,77 vuonna 2016 ja 3,67 vuonna 2015). Neljällä osa-alueella tulokset pysyivät ennallaan verrattaessa vuoteen 2016 ja kolmella tapahtui laskua (työ- ja toimintaympäristö -0,14 ja palkkaus -0,08, työn sisältö ja vaikutusmahdollisuudet -0,07). Ministeriöiden kokonaiskeskiarvojen perusteella sisäministeriön tulos oli kolmanneksi paras ministeriöstä. Kyselyn tulokset julkaistiin ministeriön intranetissä ja niitä käsiteltiin laajasti työyksiköissä. Työtyytyväisyyskyselyssä esille nousseisiin palkkauskysymyksiin ja kommentteihin julkaistiin vastauksia sisäministeriön intranetissä.

1.6 Tilinpäätösanalyysi

1.6.1 Rahoituksen rakenne

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokan rahoituksen rakenne

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokassa (26) oli vuoden 2017 määrärahaa käytössä 1 615,9 milj. euroa, mikä oli noin 19 % vähemmän kuin vuonna 2016 (1 994,6 milj. euroa). Edellisiltä vuosilta siirrettyjä määrärahoja oli lisäksi käytössä 196,9 milj. euroa. Pääluokassa 26 määrärahoja oli käytettävissä yhteensä 1 812,8 milj. euroa vuonna 2017.

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokan vuoden 2017 määrärahoista varsinaisessa talousarviossa myönnettiin 1 520,2 milj. euroa, kun edellisen vuoden varsinaisen talousarvion määrärahat olivat 1 710,2 milj. euroa. Lisätalousarvioissa rahoitusta vuonna 2017 myönnettiin yhteensä 95,7 milj. euroa, kun edellisenä vuonna lisätalousarvioissa rahoitusta

myönnettiin 284,5 milj. euroa. Lisätalousarvioiden osuus vuoden 2017 määrärahoista oli 5,9 % (14,2 % vuonna 2016).

Vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa sisäministeriön pääluokkaan myönnettiin määrärahoja 189,9 milj. euroa vähemmän kuin edellisen vuoden varsinaisessa talousarviossa. Merkittävimmät syyt määrärahojen määrän laskuun oli Maahanmuutto ja Poliisitoimi-lukuihin osoitettujen määrärahojen väheneminen edelliseen vuoteen verrattuna. Maahanmuutto-lukuun (26.40) osoitettiin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa noin 130,6 milj. euroa vähemmän määrärahoja kuin edellisen vuoden talousarviossa ja Poliisitoimi-lukuun (26.10) osoitettiin noin 42,6 milj. euroa edellisen vuoden varsinaista talousarviota vähemmän määrärahoja.

Arviomäärärahojen ylityslupia haettiin tilinpäätösvuonna 1 kappale. Ministeriön arvonlisäveromomentti (26.01.29) päätettiin ylittää yhteensä 60,0 milj. eurolla. Ylitys katettiin vuoden 2017 kolmannessa lisätalousarviossa myönnettyllä rahoituksella.

Jakamattomia määrärahoja sisäministeriön pääluokassa oli vain momentilla 26.01.29 Sisäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot.

Ministeriön rahoituksen rakenne

Sisäministeriö-kirjanpitoyksiköllä oli vuonna 2017 käytettävissä määrärahoja yhteensä 132,7 milj. euroa, josta vuoden 2017 talousarvion määrärahoja oli 64,8 milj. euroa. Vuodelta 2016 siirrettyjen määrärahojen osuus käytettävissä olevista määrärahoista oli 67,9 milj. euroa (51,2 %).

Taulukko 3. Ministeriön talousarviorahoitus ja sen käyttö

Rahoitus (1 000 euroa)	Käytetty 2015	Käytetty 2016	Käytetty 2017	Käytettävissä 2017	Siirretty** seur. v
<i>Kulutusmenot</i>					
Ministeriön toimintamenot (26.01.01)	14 776	13 905	13 989	18 824	4 835
Tietohallinnon yhteiset menot (26.01.20)	8 541	8 063	7 368	8 798	1 431
Muut kulutusmenot (PL 26)	4 176	3 387	3 254	5 609	2 348
Muut kulutusmenot	410	521	42	42	
Kulutusmenot yhteensä	27 903	25 876	24 653	33 273	8 614
<i>Muu budjettirahoitus</i>					
Siirtomenot (PL 26) *	14 187	17 043	30 177	97 353	62 696
Muu budjettirahoitus	5	22			
Arvonlisäverot	1 973	2 182	2 116	2 116	
Muu budjettirahoitus yhteensä	16 165	19 247	32 293	99 469	62 696
Menomomentit yhteensä	44 068	45 123	56 946	132 742	71 310
<i>Tulorahoitus</i>					
Tulomomentit	-13 497	-58 450	-23 025		
YHTEENSÄ	30 571	-13 327	33 921	132 742	71 310
* Sisältää myös SOLID- ja EUSA-rahastojen menomomentit lukuun ottamatta teknistä tukea					
** Vain siirrettävissä olevat määrärahat					

Pääosa ministeriön käytettävissä olevista määrärahoista oli sisäministeriön pääluokan (26) määrärahoja. Muiden hallinnonalojen määrärahoja ministeriöllä oli käytössä 0,042 milj. euroa.

Ministeriön toimintamenomomentilla (26.01.01) määrärahaa oli yhteensä 18,8 milj. euroa, josta vuoden 2017 määrärahaa oli 13,6 milj. euroa ja edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa 5,2 milj. euroa.

Tietohallinnon yhteiset menot -momentin määrärahaa ministeriöllä oli käytettävissä 12,0 milj. euroa, josta edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa oli 3,5 milj. euroa. Ministeriön käytössä olleista vuoden 2017 talousarvion momentin 26.01.20 määrärahoista siirrettiin hallinnonalan virastojen käytettäväksi 3,2 milj. euroa, minkä jälkeen ministeriöllä oli käytössä määrärahaa 8,8 milj. euroa.

Muita pääluokan 26 kulutusmenomäärärahoja oli käytettävissä 5,6 milj. euroa, josta edelliseltä vuodelta siirrettyä määrärahaa oli 2,3 milj. euroa. Muista pääluokan 26 kulutusmenoista suurimmat olivat pelastustoimen toimintamenot ja erityismenot sekä EUSA-rahastojen tekninen tuki.

Muuta pääluokan 26 budjettirahoitusta ministeriöllä oli käytössä 97,4 milj. euroa, josta suurimmat olivat SOLID- ja EUSA-rahastojen määrärahat (momentit 26.01.22 ja 26.01.24 teknistä tukea lukuun ottamatta) sekä turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (momentti 26.30.43).

Muiden hallinnonalojen määrärahoista suurin osa (0,037 milj. euroa) oli valtioneuvoston kanslian Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkausmenomäärärahaa. Rahoitusta saatiin myös valtionvarainministeriön hallinnonalan pääluokasta osaamisen kehittämiseen (0,005 milj. euroa).

Sisäministeriölle osoitettuja jakamattomia määrärahoja jaettiin edelleen Pelastusopiston Kriisinhallintakeskukselle (14,6 milj. euroa) momentilta 24.10.21 siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan ja Rajavartiolaitokselle (0,3 milj. euroa) Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyön rahoitusta momentilta 24.90.68.

1.6.2 Talousarvion toteutuminen

Ministeriöllä oli vuonna 2017 käytettävissä määrärahaa yhteensä 132,7 milj. euroa, josta vuoden 2017 talousarvion määrärahoja oli 64,8 milj. euroa (48,8 %) ja edellisiltä vuosilta siirrettyjä määrärahoja 67,9 milj. euroa (51,2 %). Käytettävissä olevista määrärahoista käytettiin tilivuoden aikana 56,9 milj. euroa (42,9 %) ja seuraavalle vuodelle siirrettiin 71,3 milj. euroa (53,7 %). Määrärahoja peruutettiin 4,3 milj. euroa ja käytettävissä olevia arviomäärärahoja jäi käyttämättä 0,18 milj. euroa.

Merkittävin osa (64,3 milj. euroa) vuodelle 2018 siirretyistä määrärahoista (71,3 milj. euroa) muodostuu EU:n sisäasioiden rahastojen (EUSA-rahastot) ohjelmakauden 2014-2020 rahoituksesta. Peruutetut määrärahat olivat lähes kokonaan päättyneen EU:n SOLID-rahoituskauden rahoitusta.

Ministeriön käytössä olleiden talousarvion tulomomenttien toteuma oli yhteensä 23,0 milj. euroa, josta merkittävin osuus (18,5 milj. euroa) oli EU:lta saatavia tuloja sisäisen turvallisuuden rahastoille. Edellisiltä vuosilta siirrettyjä määrärahoja peruutettiin 4,3 milj. euroa.

Tietohallinnon yhteisiin menoihin (mom. 26.01.20) osoitettiin vuoden 2017 talousarviossa määrärahaa 8,5 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarvion määrärahasta käytettiin ministeriössä 3,9 milj. euroa ja hallinnonalan virastoille siirrettiin 3,2 milj. euroa. Vuodelta 2016 siirrettyä määrärahaa oli käytettävissä 3,5 milj. euroa, mikä käytettiin ministeriössä vuonna 2017. Vuodelle 2018 siirrettiin määrärahaa 1,4 milj. euroa.

Momentille 26.01.66 kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja maksusuudet ulkomaille myönnettiin vuoden 2017 talousarviossa 1,017 milj. euroa. Määrärahasta siirrettiin 0,045

milj. euroa Rajavartiolaitokselle COSPAS-SARSAT jäsenmaksuosuutta varten. Määrärahasta jäi käyttämättä 0,177 milj. euroa.

Erityismenot-momentille (mom. 26.30.20) myönnettiin vuoden 2017 talousarviossa määrärahaa 2,4 milj. euroa. Määrärahasta siirrettiin 1,07 milj. euroa Pelastusopiston Kriisinhallintakeskukselle kansainvälisestä hätäavun antamisesta ja vastaanottamisesta sekä siihen varautumisesta aiheutuviin menoihin sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 0,5 milj. euroa metsäpalojen tähystystoiminnasta ja siihen varautumisesta aiheutuviin menoihin. Pohjois-Suomen aluehallintovirasto palautti sille osoitettua määrärahaa 0,25 milj. euroa. Määrärahaa jäi käyttämättä 0,007 milj. euroa.

Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot momentille (26.40.43) myönnettiin vuoden 2017 talousarviossa 8,1 milj. euroa määrärahaa. Määrärahasta käytettiin 8,1 milj. euroa. Vuodelta 2016 siirretty määräraha 2,025 milj. euroa käytettiin vuonna 2017.

Ministeriön toimintamenoihin (mom. 26.01.01) myönnettiin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa 13,632 milj. euroa ja lisätalousarviossa 0,170 milj. euroa. Vuoden 2017 talousarvion määrärahoista siirrettiin 0,203 milj. euroa ulkoasiainministeriön momentille 24.01.01 Moskovaan sijoitetun erityisasiantuntijan palkkauksiin. Vuodelta 2016 siirrettyä määrärahaa oli käytössä 5,225 milj. euroa. Ministeriön käytössä olleista toimintamenoista (18,824 milj. euroa) siirrettiin 4,835 milj. euroa (25,7 %) vuodelle 2018.

Taulukko 4. Ministeriön toimintamenojen (momentti 26.01.01.1) nettomenojen kehitys v. 2015–2017

Menot (1 000 euroa)	2015	2016	2017	Osuus menoista
Tuotot	-616	-723	-647	
Aineet ja tarvikkeet	67	44	57	0,4 %
Henkilöstökulut	12 992	12 708	12 749	88,5 %
Vuokrat	587	34	25	0,2 %
Palvelujen ostot	974	980	918	6,4 %
Muut kulut	551	740	628	4,4 %
Muut tiliryhmät	7	6	23	0,1 %
Nettomenot yhteensä	14 562	13 787	13 753	100 %

Sisäministeriön toimintamenomomentille tuloutetut tuotot toteutuivat noin 0,4 milj. euroa talousarviossa arvioitua suurempina. Suurin osa tuotoista tuli EU:lta saaduista kustannusten korvauksista, EU:lta ja Palosuojelurahastolta saadusta hankerahoituksesta sekä Palosuojelurahaston sihteeristön palkkakustannusten korvauksista.

Henkilöstökulut ovat ylivoimaisesti suurin menoerä ministeriön toimintamenoissa. Toimintamenoista maksetut henkilöstökulut (12,749 milj. euroa) pysyivät lähes edellisen vuoden tasolla, vaikka ministeriön henkilötyövuosimäärä kasvoi edellisestä vuodesta. Suurin

syy tähän oli Kiky-sopimusten mukaisten lomarahojen leikkausten ja työntäjän sosiaaliturvamaksujen alentamisen vaikutukset palkkausmenoihin. Toimintamenoista maksettujen virkasuhteisten varsinaisten palkkojen määrä (10,388 milj. euroa) nousi 0,367 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna, mutta virkasuhteisten lomarahojen määrä (0,339 milj. euroa) laski edellisestä vuodesta 0,103 milj. euroa ja työntäjän sosiaaliturvamaksujen määrä (0,119 milj. euroa) väheni edellisestä vuodesta 0,109 milj. eurolla. Virkasuhteisten lomarahavapaiden määrä (0,146 milj. euroa) laski 0,050 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Henkilöstösiirrot (noin 30 henkilöä) sisäministeriöstä valtioneuvoston hallintoyksikköön toteutuivat maaliskuun 2015 alusta alkaen ja siirtyneiden henkilöiden palkkamenoja ei ole enää vuosien 2016 ja 2017 henkilöstökuluissa.

Sisäministeriön toimitilahallinto ja toimitiloihin liittyvät vuokramenot on siirretty 1.3.2015 alkaen valtioneuvoston hallintoyksikölle. Tämän vuoksi vuosien 2016 ja 2017 vuokramenot ovat merkittävästi pienemmät kuin vuonna 2015. Vuoden 2017 vuokramenot aiheutuivat pääosin kokous- ja seminaaritulojen vuokrauksista.

Palvelujen ostojen määrä (0,918 milj. euroa) pysyi lähes edellisen vuoden tasolla (0,979 milj. euroa). Merkittävimmät erät palvelujen ostoissa olivat talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot (0,206 milj. euroa), ravitsemispalvelut (0,170 milj. euroa), ilmoitus-, mainos- ja markkinointipalvelut (0,081 milj. euroa), asiantuntija- ja tutkimuspalvelut (0,022 milj. euroa), koulutuspalvelut (0,106 milj. euroa), atk-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta (0,091 milj. euroa), muut ulkopuoliset palvelut (0,103 milj. euroa) ja atk:n käyttöpalvelut (0,027 milj. euroa).

Muut kulut (0,628 milj. euroa) koostuvat pääosin matkustuspalvelujen ostoista (0,545 milj. euroa) ja muista matkamenoista.

Vuodelta 2016 siirrettyjä määrärahoja siirrettiin toisille kirjanpitoyksiköille vuonna 2017 alkusaldon muutoksina. Siirtoja olivat siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksien yhteensovittamisen määrärahan siirto Pelastusopiston Kriisinhallintakeskukselle (0,01 milj. euroa) ja pelastustoimen toimintamenojen vuoden 2016 määrärahan siirto Pelastusopistolle (0,1 milj. euroa) sekä vuodelta 2016 siirretyn tutkimustoiminnan määrärahan siirto Poliisiammattikorkeakoululle (0,018 milj. euroa).

1.6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelmassa toiminnan tuotot (2,422 milj. euroa) olivat 1,623 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2016. Merkittävin muutos edelliseen vuoteen verrattuna oli yhteistoiminnan kustannusten korvauksissa EU:lta (1,766 milj. euroa), jotka olivat 1,681 milj.

euroa edellisvuotta suuremmat. Yhteistoiminnan kustannusten korvauksista EU:lta merkittävin erä oli 1,557 milj. euroa momentille 12.26.98.1 Pakolaisrahaston vuosiohjelmasta 2013 kirjattu tuotto. Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot EU:lta (0,049 milj. euroa) vähenivät 0,085 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Muut yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot (0,237 milj. euroa) olivat 0,041 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2016. Yhteistoiminnan kustannusten korvaukset valtion virastoilta (0,148 milj. euroa) pysyivät edellisen vuoden tasolla (0,142 milj. euroa). Muut tuotot valtion virastoilta ja laitoksilta olivat vähäisiä (0,003 milj. euroa).

Toiminnan kulut olivat yhteensä noin 42,073 milj. euroa ja ne nousivat noin 6,295 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Henkilöstökulujen määrä (13,688 milj. euroa) kasvoi noin 0,067 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna. Virkasuhteisten varsinaisten palkat (11,150 milj. euroa) nousivat noin 0,419 milj. euroa edellisestä vuodesta. Työnantajan sosiaaliturvamaksujen määrä (0,127 milj. euroa) pieneni 0,117 milj. eurolla edellisestä vuodesta. Virkasuhteisten lomarahojen määrä (0,349 milj. euroa) väheni 0,122 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Palvelujen ostojen määrä (9,703 milj. euroa) väheni edelliseen vuoteen verrattuna 1,215 milj. euroa. Atk-palvelujen ostot valtion virastoilta ja laitoksilta (0,208 milj. euroa) pienenevät 0,173 milj. eurolla ja atk:n käyttöpalvelut (6,977 milj. euroa) vähenivät 0,184 milj. eurolla. Asiantuntija- ja tutkimuspalvelujen ostojen määrä (0,902 milj. euroa) väheni 0,465 milj. eurolla, koulutuspalvelujen ostojen määrä (0,171 milj. euroa) nousi 0,068 milj. eurolla ja muiden ulkopuolisten palvelujen määrä (0,243 milj. euroa) väheni 0,470 milj. eurolla edelliseen vuoteen verrattuna.

Muiden kulujen määrä (0,943 milj. euroa) väheni 0,158 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna. Matkustuspalvelujen määrä (0,729 milj. euroa) laski 0,103 milj. eurolla. Patentti- ja lisenssimaksujen sekä ohjelmistojen käyttöoikeusmaksujen yhteismäärä (0,033 milj. euroa) väheni 0,072 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna.

Sisäiset kulut (17,6 milj. euroa) olivat 7,6 milj. suuremmat kuin edellisenä vuonna. Sisäiset kulut olivat pääosin EUSA-rahaston rahastokauden 2014-2020 maksatuksia.

Satunnaisiin tuottoihin sisältyvä erä (120 euroa) on HAUS kehittämiskeskuksen suoritus sisäministeriölle oppisopimuskoulutukseen liittyen.

Siirtotalouden tuotot (16,979 milj. euroa) olivat 26,7 milj. euroa pienemmät kuin edellisenä vuonna. Siirtotalouden tuotot olivat komission rahoitusta EU:n sisäasioiden rahastoon. Siirtotalouden kulut (11,476 milj. euroa) olivat 4,7 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Merkittävin erä (8,165 milj. euroa) siirtotalouden kuluista oli vuosien 2016 ja 2017

talousarvioiden momentilta 26.30.43 Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot maksettu hinta- ja alijäämätuki.

1.6.4 Tase

Vuoden 2017 taseen loppusumma (0,181 milj. euroa) suureni edellisestä vuodesta 0,068 milj. eurolla.

Taseen vastaavassa käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset (0,011 milj. euroa) pysyivät edellisen vuoden suuruisina. Ministeriön taseeseen sisältyvät ainoastaan taide-esineet ja arvopaperit, muu omaisuus on siirretty vuonna 2015 valtioneuvoston hallintoyksikköön. Lyhytaikaisten saamisten määrä (0,169 milj. euroa) nousi edellisestä vuodesta 0,069 milj. euroa. Lyhytaikaiset saamiset koostuvat pääosin myynti- ja laskutussaatavista.

Taseen vastattavissa lyhytaikaiseen vieraaseen pääomaan sisältyvä Palosuojelurahaston yhdytilin saldo 20,684 milj. euroa) kasvoi edellisestä vuodesta 0,396 milj. eurolla. Ostovelkojen määrä (1,354 milj. euroa) kasvoi edellisestä vuodesta 0,582 milj. eurolla. Vuoden 2017 ostovelkoihin sisältyy kaksi suurehkoa vuodelle 2017 kuuluvaa laskua, joiden eräpäivät ovat vuonna 2018. Muu lyhytaikaiset velat (1,194 milj. euroa) sisältää EUSA-rahaston maksatuspäätöksiin liittyviä siirtotalouden kuluja.

1.7 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Sisäministeriön sisäinen valvonta on järjestetty valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n (25.2.2000/217) edellyttämällä tavalla. Sisäministeriössä ja sen hallinnonalalla on sisäisen valvonnan järjestämisestä annettu määräys, jonka tarkoituksena on yhdessä muiden sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevien säädösten, määräysten ja ohjeiden (mm. työjärjestys, taloussääntö ja riskienarvioinnin ja riskienhallinnan ohje) kanssa luoda asianmukaiset ja riittävät toimintaperiaatteet sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyille. Sisäministeriön ja hallinnonalan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminta -periaatteissa hyödynnetään soveltuvin osin yleisesti tunnettuja kansainvälistä COSO -sisäisen valvonnan viitekehystä ja ISO 31000:2009 riskienhallintastandardia.

Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla varmistetaan, että ministeriössä toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt. Sisäministeriön sisäinen valvonta muodostuu ministeriön johdon suorittamasta valvonnasta ja toimintaprosesseihin sisältyvistä valvontamenettelyistä. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta kuuluvat jokaisen sisäministeriön työntekijän työtehtäviin. Jokainen henkilö vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta omien

tehtäviensä osalta. Sisäinen valvonta on jokapäiväisiä menettely ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistamaan toiminnan tavoitteiden saavuttaminen lainmukaisesti ja tuloksellisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä johtaa ja niiden riittävydestä vastaa sisäministeriössä kansliapäällikkö tukena osastojen ja erillisyyksiköiden päälliköt.

Kansliapäällikkö ja muu ylijohdo varmistavat että, ministeriössä luodaan riittävät sisäisen valvonnan rakenteet ja järjestelmät arvioimalla ja tarkastamalla säännöllisesti niiden toimivuutta ja tehokkuutta. Sisäministeriön hallinto- ja kehittämisosasto johtaa sisäministeriön ja hallinnonalan sisäisen valvonnan toimintaperiaatteita ja koordinoi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Lisäksi sisäisen valvonnan ja riskienarvioinnin varmentävässä ministeriön johdon tukena toimii sisäinen tarkastus sekä laillisuusvalvonta toiminto.

Sisäinen tarkastus on organisatorisesti riippumaton ja se raportoi suoraan kansliapäällikölle. Sisäinen tarkastus toimii sisäisen ohjesäännön puitteissa, noudattaen toiminnassa sisäisen tarkastuksen kansainvälisesti hyväksytyjä IIA:n ammattistandardeja, eettisiä sääntöjä ja soveltuvin osin hyvää julkishallinnon tilintarkastustapaa. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuutta ja riittävyttä sekä tuottaen tietoa siitä, ovatko ministeriön osastot ja yksiköt sekä hallinnonalan virastot toimineet niille asetettujen tavoitteiden mukaisesti, onko niiden toimintaa kuvaava informaatio riittävää ja oikeaa sekä onko niiden taloudenhoito ja muut toiminnot tapahtuneet laillisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Ministeriön laillisuusvalvonta-asioiden ja ministeriölle osoitettujen ministeriötä tai ministeriön hallinnon alaa tai virkamiehiä koskevien kanteluiden käsittelystä vastaa ministeriön osastojen laillisuusvalvonta toiminto. Laillisuusvalvonnasta on annettu sisäministeriössä erillinen ohje ja se on kohdennettua sisäistä valvontaa, jonka keskeisenä tavoitteena on ylläpitää ja vahvistaa kansalaisten luottamusta ministeriöön ja

sen hallinnonalaan sekä tuottaa ministeriön ja virastojen johdolle oikeaa, ajantasaista ja riittävää tietoa toiminnan lainmukaisuudesta. Laillisuusvalvonnalla pyritään estämään ennalta mahdolliset virheet, mutta myös paljastamaan ja saattamaan asianmukaiseen menettelyyn virheellinen tai lainvastainen toiminta.

Sisäministeriö otti vuoden 2016 alusta käyttöön uuden riskienhallintajärjestelmän. Riskienhallintajärjestelmän tavoitteena on vahvistaa sisäministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutusta ja seuranta. Riskienhallinnan toteutusta koordinoi riskienhallinnan seuranta- ja kehittämisryhmä ja työkaluna käytetään sähköistä Granite ERSM -riskienhallintajärjestelmää (Enterprise Risk and Security Management). Riskienhallinnan perustana

ovat ministeriön hallinnonalan konsernistrategian tavoitteet ja sen pohjalta muodostettu riskikartta.

Sisäministeriössä on 2015/2016 vuosien vaihteessa toteutettu kokonaisvaltainen riskien arviointi ja vuosina 2016 ja 2017 on tehty päivityskierrokset. Riskien arvioinnit on toteutettu arviointiryhmissä, joissa on eri tahojen ja toimialojen laaja-alainen asiantuntemus. Riskien arviointien jälkeen riskienhallinnan seuranta- ja kehittämisryhmä on käynyt läpi riskiarvioinnit ja tehnyt niiden pohjalta ministeriön riskienhallintasuunnitelmaluonnoksen. Ministeriön osastopäällikkökokous käsittelee ja kansliapäällikkö hyväksyy lopullisen ministeriön riskienhallintasuunnitelman sisältäen riskienhallintatoimet ja toteutusaikataulun. Ministeriön riskiomistajat vastaavat tarvittavista riskienhallintatoimenpiteistä riskienhallintasuunnitelman vastuiden mukaisesti ja ministeriön johto seuraa säännöllisesti suunnitelman toteutumista. Riskienhallintasuunnitelma auttaa hahmottamaan paitsi olennaisimmat kehittämistarpeet myös sen, miten riski kohdentuu ja mitä toimenpiteitä sen osalta edellytetään.

Sisäisen valvonnan arviointi toteutetaan ministeriön sisäisen valvonnan varmistuskartan avulla. Varmistuskarttaan on ministeriön keskeisten avainprosessien osalta ministeriön johto tehnyt sisäisen valvonnan toiminnan arvioinnin vuonna 2017 ja arviointi päivitetään alkuvuodesta 2018. Varmennuskarttaan on koottu ministeriön riskit ja kontrollit ja riippumattomien arviointien tulokset. Varmistuskartta auttaa hahmottamaan ministeriön sisäisen valvonnan kokonaisuutta ja toimintaa sekä niihin sisältyviä riskejä.

Sisäministeriön sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu sisäisen valvonnan pohjana olevaan ministeriön riskienhallintasuunnitelmaan ja varmistuskarttaan. Sisäministeriön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tila on säilynyt vakaana aiempiin vuosiin verrattuna, pientä muutosta voidaan pitää normaalina vuosivaihteluna. Sisäministeriön riskienhallintasuunnitelman ja varmistuskartan mukaisesti sisäministeriön keskeiset riskit liittyvät ministeriön toimintaympäristöön, strategiseen johtamiseen, hallintoon ja säädösvalmisteluun.

Vuoden 2018 merkittäviä kehittämisalueita sisäministeriössä ovat:

sisäisen turvallisuuden strategian ja hallituksen turvallisuus- painopistealueen toimeenpano, maakuntauudistukseen liittyvä valmistelu ja vaikuttaminen sekä hallitun, työllisyyttä ja talouskasvua tukevan maahanmuuton varmistaminen.

Hallinnonalan ohjaus ja kehittäminen, säädösvalmistelu ja sen kehittäminen sekä EU- ja kansainvälisen tason vaikuttaminen hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteuttamiseksi. Huomioidaan erityisesti EU -puheenjohtajakauden menestyksellinen hoitaminen.

Ministeriön toiminnan kehittäminen valtion konsernitavoitteiden sekä omien tehtäviensä tuottavammaksi ja taloudellisemmaksi toteuttamiseksi.

Sisäministeriön kirjanpitoyksikön sisäinen valvonta ja riskienhallinta täyttää valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet. Sisäministeriön sisäinen tarkastus on käynyt kirjanpitoyksikön arviointi- ja vahvistuslausuman lävitse ja toteaa, että lausumassa esitetty arvio vastaa sisäiselle tarkastukselle muodostunutta kuvaa ministeriön sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta.

1.8 Arviointien tulokset

Euroopan komission sisäasioiden pääosasto suoritti sisäasioiden rahastojen tarkastusviranomaistoimintaan kohdistuneen tarkastuksen marraskuussa 2017. Tarkastuksen alustavana tuloksena komissio totesi, että tarkastusviranomaisen järjestelmätarkastuksen tarkkuustasoa ja dokumentointia tulee tarkentaa ja kehittää. Komissio raportoi tarkastuksen johtopäätöksistä vuonna 2018. Sisäministeriö on käynnistänyt tarkastuksen tulosten johdosta tarkastusviranomaistoiminnan vahvistamisen.

1.9 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Sisäministeriö on tehnyt EU:n rahoittamien sisäasioiden rahastojen vastuuviranomaisena rahoittamiinsa hankkeisiin neljä takaisinperintää, arvoltaan yhteensä 23 158,32 euroa. Kolme takaisinperintää kohdistui sisäisen turvallisuuden rahastosta rahoitettuihin hankkeisiin ja yksi turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastosta rahoitettuun hankkeeseen. Kaikissa neljässä takaisinperintäpäätöksessä kyse on hankkeille maksetun EU-osarahoitusosuuden palauttamisesta. EU-osarahoitettujen hankkeiden tarkastuksissa ja valvonnassa ei ole havaittu väärinkäytöksiä tai rikoksia, vaan kyse on ollut puutteista raportoinnissa, dokumentoinnissa ja menettelyissä, ml. rahoitus muista EU-lähteistä.

Vuoden 2017 aikana ei havaittu virheitä ja väärinkäytöksiä.

2 SISÄMINISTERIÖN TALOUSARVION TOTEUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaoittelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 31.12.2017	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	6,79	0	0,00	0,00	0
11.04.01. Arvonlisävero	6,79	0	0,00	0,00	0
12. Sekalaiset tulot	58 449 544,05	14 434 000	23 024 338,42	8 590 337,70	160
12.26.98. EU:lta saatavat tulot	43 634 597,64	9 946 000,00	18 536 337,70	8 590 337,70	186
12.26.98.1. Pakolaisrahasto	0,00	1 550 000	1 557 226,78	7 226,78	100
12.26.98.2. Ulkorajarahasto	6 245 670,65	0	0,00	0,00	0
12.26.98.3. Kotouttamisrahasto	617 054,06	0	0,00	0,00	0
12.26.98.4. Paluurahasto	512 862,81	0	0,00	0,00	0
12.26.98.6. AMIF	33 569 982,32	4 900 000	10 718 799,32	5 818 799,32	219
12.26.98.7. ISF-B	1 324 421,90	626 000	4 463 494,36	3 837 494,36	713
12.26.98.8. ISF-P	1 324 421,90	1 500 000	1 796 817,24	296 817,24	120
12.26.98.9. EUSA Tekninen tuki	40 184,00	1 370 000	0,00	-1 370 000,00	0
12.26.99. Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot	51 152,17	0	0,00	0,00	0
12.26.99.3. Muut tulot	51 152,17	0	0,00	0,00	0
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	14 763 110,44	4 303 109	4 303 109,21	0,00	100
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	683,80	184 891	184 891,51	0,00	100
13. Korkotulot, osakkeiden myyntitulot ja voiton tuloutukset	657,28	616	616,20	0,00	100
13.03.01. Osinkotulot, pääomannalautukset ja osakkeiden nettomyyntitulot	657,28	616	616,20	0,00	100
13.03.01.1. Osinkotulot, pääomannalautukset ja osakkeiden myyntitulot	657,28	616	616,20	0,00	100
Tuloarvioitujen yhteensä	58 450 208,12	14 434 616	23 024 954,62	8 590 337,70	160

Päällökat, momentin ja tilijaoitelun numero, nimij ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2017	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot						
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle			
23. Valtioneuvoston kanslia													
23.01.03. Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot (siirtomääräraha 2 v)													
26. Sisäministeriön hallinnonala	84 620 432,15	64 815 612	25 265 006,99	39 366 294,14	64 631 301,13	184 310,47	67 885 626,38	37 366,54	37 366,54	37 270,20	0,00		
26.01.01. Sisäministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	14 647 000,00	13 599 189	8 763 791,64	4 835 397,36	13 599 189,00		5 225 247,91	18 824 436,91	13 989 039,55	13 752 969,55	4 835 397,36		
26.01.01.1. Toimintamenot (KPY)	14 397 000,00	13 159 189	8 759 721,64	4 399 467,36	13 159 189,00		4 993 247,91	18 152 436,91	13 752 969,55	13 752 969,55	4 399 467,36		
26.01.01.2. Turkimustoiminta (KPY)	250 000,00	250 000	4 070,00	245 930,00	250 000,00		232 000,00	482 000,00	236 070,00	245 930,00	0,00		
26.01.01.3. Rahoitusosakaisut (EK (enintään))		190 000	0,00	190 000,00	190 000,00			190 000,00	0,00	190 000,00	0,00		
26.01.04. Siviilikiirisihallinnan kotimaan valmiudet (siirtomääräraha 2 v)		58 000	24 502,09	33 497,91	58 000,00			58 000,00	24 502,09	33 497,91	0,00		
26.01.04.1. SKH kot. valm. yhteensovittaminen (KPY)		58 000	24 502,09	33 497,91	58 000,00			58 000,00	24 502,09	33 497,91	0,00		
26.01.20. Tietohallinnon yhteiset menot (siirtomääräraha 2 v)	8 917 000,00	5 317 000	3 886 441,51	1 430 558,49	5 317 000,00		3 481 487,45	8 798 487,45	7 367 928,96	1 430 558,49	0,00		
26.01.22. EUn osuus yhteisvastuun ja maahanmuuttovirtojen hallintaan (siirtomääräraha 3 v)													
26.01.22.1. Pakolaisrahasto (KPY)													
26.01.22.2. Ulkojarahasto (KPY)													
26.01.22.3. Kotouttamisrahasto (KPY)													
26.01.22.4. Paluurahasto (KPY)													
26.01.22.5. Tekninen tuki (KPY)													
26.01.23. Siviilikiirisihallinnan kotimaan valmiudet (siirtomääräraha 2 v)	65 000,00												
26.01.23.1. SKH kot. Valm. Yhteensovittaminen (KPY)	65 000,00												
26.01.24. EUn osuus sisäisen turvallisuuden ja maahanmuuton hallintaan (siirtomääräraha 3 v)	47 260 000,00	32 424 000	104 777,59	32 319 222,41	32 424 000,00		51 980 823,34	84 404 823,34	20 142 279,48	64 262 543,86	0,00		
26.01.24.1. AMIF (KPY)	21 870 000,00	23 008 000	0,00	23 008 000,00	23 008 000,00		23 972 472,28	46 980 472,28	10 685 544,17	36 294 928,11	0,00		
26.01.24.2. ISF-B (KPY)	18 135 000,00	6 066 000	0,00	6 066 000,00	6 066 000,00		20 125 720,04	26 191 720,04	5 454 391,90	20 737 328,14	0,00		
26.01.24.3. ISF-P (KPY)	5 905 000,00	2 082 000	0,00	2 082 000,00	2 082 000,00		6 903 577,46	8 985 577,46	3 117 582,38	5 867 995,08	0,00		

26.01.24.4.	EUSA Tekninen tuki (KPY)	1 350 000,00	1 068 000	104 777,59	963 222,41	1 068 000,00		979 053,56	2 047 053,56	884 761,03	1 162 292,53
26.01.24.5.	Solid (KPY)		200 000	0,00	200 000,00	200 000,00			200 000,00	0,00	200 000,00
26.01.29.	Sisäministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	2 182 286,96	2 115 823	2 115 822,60		2 115 822,60	0,00				
26.01.66.	Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja mak-suusuudet ulkomaille (arviomääräraha)	780 769,33	972 000	794 571,47		794 571,47	177 428,53				
26.10.01.	Polisitoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	200 000,00	150 600	45 754,16	104 845,84	150 600,00		143 660,87	294 260,87	189 415,03	104 845,84
26.10.01.4.	Sisäministeriön menot (KPY)	200 000,00	150 600	45 754,16	104 845,84	150 600,00		143 660,87	294 260,87	189 415,03	104 845,84
26.30.01.	Pelastustoimen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	801 000,00	793 000	230 084,89	562 915,11	793 000,00		640 508,74	1 433 508,74	870 593,63	562 915,11
	Muut pelastustoimen toimintame-not (KPY)	801 000,00	793 000	230 084,89	562 915,11	793 000,00		640 508,74	1 433 508,74	870 593,63	562 915,11
26.30.20.	Erityismenot (arviomääräraha)	1 467 375,86	1 086 000	1 079 118,06		1 079 118,06	6 881,94				
26.30.43.	Turvallisuusviranomaisten viestintäverkot (siirtomää-räraha 3 v)	8 100 000,00	8 100 000	8 099 999,92	0,08	8 100 000,00		2 025 000,00	10 125 000,00	10 124 999,92	0,08
26.40.01.	Maahanmuuttoviraston ja valtion vastaanottokeskus-ten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	200 000,00	200 000	120 143,06	79 856,94	200 000,00		39 105,30	239 105,30	159 248,36	79 856,94
26.40.01.2.	Maahanmuuttohallinnon kehittämi-nen (KPY)	200 000,00	200 000	120 143,06	79 856,94	200 000,00		39 105,30	239 105,30	159 248,36	79 856,94
28.	Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 575,00	4 621	4 621,00	0,00	4 621,00		0,00	4 621,00	4 621,00	0,00
28.60.12.	Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)	1 575,00	4 621	4 621,00	0,00	4 621,00		0,00	4 621,00	4 621,00	0,00
32.	Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	21 692,78	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
32.30.51.	Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (siirtomäärä-raha 2 v)	21 692,78	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
32.30.51.07.	Paikattu työ, valtionhallinto (KPY)	21 692,78	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
Määrärahatilit yhteensä		84 643 699,93	64 820 233	25 269 627,99	39 366 294,14	64 635 922,13	184 310,47	67 922 992,92	128 569 402,92	52 956 678,12	71 309 615,59

3 SISÄMINISTERIÖN TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2017–31.12.2017		1.1.2016–31.12.2016	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	260,00		890,00	
Muut toiminnan tuotot	2 422 212,07	2 422 472,07	798 491,92	799 381,92
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	67 635,48		53 485,94	
Henkilöstökulut	13 688 212,22		13 621 240,85	
Vuokrat	30 971,55		38 405,79	
Palvelujen ostot	9 703 826,39		10 919 560,96	
Muut kulut	943 369,82		1 101 458,41	
Sisäiset kulut	<u>17 639 374,48</u>	<u>-42 073 389,94</u>	<u>10 044 377,70</u>	<u>-35 778 529,65</u>
JÄÄMÄ I		-39 650 917,87		-34 979 147,73
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	616,20		662,28	
Rahoituskulut	<u>-61,72</u>	554,48	<u>-78,85</u>	583,43
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	120,00			
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	120,00	<u>-1 226,00</u>	-1 226,00
JÄÄMÄ II		-39 650 243,39		-34 979 790,30
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Euroopan unionilta	<u>16 979 110,92</u>	16 979 110,92	<u>43 645 565,81</u>	43 645 565,81
Kulut				
Paikallishallinnolle	782 922,71		237 041,27	
Elinkeinoelämälle	8 943 367,49		5 501 787,15	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	955 305,73		236 517,52	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	794 571,47	<u>-11 476 167,40</u>	780 769,33	<u>-6 756 115,27</u>
JÄÄMÄ III		-34 147 299,87		1 909 660,24
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	0,00		6,79	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-4 093 772,47</u>	<u>-4 093 772,47</u>	<u>-3 359 539,16</u>	<u>-3 359 532,37</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-38 241 072,34</u>		<u>-1 449 872,13</u>

4 SISÄMINISTERIÖN TASE

	31.12.2017		31.12.2016	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Muut aineelliset hyödykkeet	4 204,70	4 204,70	4 204,70	4 204,70
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	7 702,50	7 702,50	7 702,50	7 702,50
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		11 907,20		11 907,20
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	3 018,51		1 404,71	
Siirtosaamiset	106 052,87		83 589,84	
Muut lyhytaikaiset saamiset	60 131,96	169 203,34	15 699,53	100 694,08
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		169 203,34		100 694,08
VASTAAVAA YHTEENSÄ		181 110,54		112 601,28

	31.12.2017	31.12.2016
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
VALTION PÄÄOMA		
Valtion pääoma 1.1.1998	-9 948 990,96	-9 948 990,96
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-14 688 106,56	-13 110 254,70
Pääoman siirrot	36 153 200,93	-127 979,73
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-38 241 072,34</u>	<u>-1 449 872,13</u>
	-26 724 968,93	-24 637 097,52
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-26 724 968,93	-24 637 097,52
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdystilit	20 683 896,73	20 287 564,79
Saadut ennakot	305 201,64	203 089,72
Ostovelat	1 354 441,63	772 583,41
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	297 890,88	306 693,30
Edelleen tilitettävät erät	269 621,24	246 469,26
Siirtovelat	2 800 534,91	2 933 298,32
Muut lyhytaikaiset velat	<u>1 194 492,44</u>	<u>0,00</u>
	26 906 079,47	24 749 698,80
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	26 906 079,47	24 749 698,80
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>181 110,54</u>	<u>112 601,28</u>

5 LIITETIEDOT

5.1 Tilinpäätöslaskelmien liitteet

- Liite 1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
- Liite 2 Nettotuetut tulot ja menot
- Liite 3 Arviomäärärahojen ylitykset
- ei ilmoitettavaa
- Liite 4 Peruutetut siirretyt määrärahat
- Liite 5 Henkilöstökulujen erittely
- Liite 6 Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
- ei ilmoitettavaa
- Liite 7 Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
- ei ilmoitettavaa
- Liite 8 Rahoitustuotot ja -kulut
- ei ilmoitettavaa
- Liite 9 Talousarvionaloudesta annetut lainat
- ei ilmoitettavaa
- Liite 10 Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
- Liite 11 Taseen rahoituserät ja velat
- ei ilmoitettavaa
- Liite 12 Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
- ei ilmoitettavaa
- Liite 13 Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
- ei ilmoitettavaa
- Liite 14 Taseeseen sisällyttömät rahastoidut varat
- Liite 15 Velan muutokset
- ei ilmoitettavaa
- Liite 16 Velan maturiteettijakauma ja duraatio
- ei ilmoitettavaa
- Liite 17 Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot
- ei ilmoitettavaa

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten vaikutukset

Toimintamäärärahoihin on kohdistunut vähennyksiä pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisten hallituksen päättämien julkisen talouden välttämättömien sopeutustoimien johdosta.

Sisäministeriön hallinnonalan toimialasidonnaisten ICT-tehtävien organisointiin 1.1.2016 alkaen liittyen ns. perustoiminnan mahdollistavat määrärahat siirrettiin toimialojen (ml. sisäministeriö) toimintamomenteilta poliisitoimen toimintamomenteihin.

2. Valuuttakurssi, jolla ulkomaanrahamääräiset velat ja saamiset sekä muut sitoumukset on muutettu Suomen rahaksi

Ministeriön ulkomaanrahamääräiset velat eivät ole olennaisia, joten niitä ei ole muutettu tilinpäätöspäivän kurssiin. Velat on viety kirjanpitoon tapahtuman syntymispäivän mukaiseen valuuttakurssiin euroiksi muutettuina ja syntyvät kurssierot käsitellään maksuperusteisesti.

3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja niiden muutokset

Kirjanpitoyksikön tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja -asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita. Tilinpäätöksessä käytetyt arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät ovat talousarvioasetuksen 66 a §:n mukaisia.

Ministeriön palkkakulujen jaksotus on tehty ottamalla vuoden 2017 kirjanpitoon vain vuoden 2017 loppuun mennessä maksetut palkat, koska 2018 maksettujen vuoden 2017 palkkamenojen määrä on vähäinen. Jaksotus on tehty vastaavalla tavalla jo edellisvuoden tilinpäätöksessä. Muutoin menot on kohdennettu suori-teperusteisesti (toimintamenot) tai maksatuspäätösperusteisesti (siirtotalouden menot).

4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuneet tuotot ja kulut sekä talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset

Sisäministeriö lähetti maaliskuussa 2016 EU:n pelastuspalvelumekanismiin kautta materiaaliapua Kreikkaan. Tehtävästä syntyneet kustannukset maksettiin vuoden 2016 talousarvion momentilta 26.30.20 (Eryitysmenot, arviomääräraha). Komissio korvasi kustannuksista 9 520,00 euroa. Suoritus tuli sisäministeriön tulotilille 20.10.2016. Suoritus kirjattiin vuoden 2016 kirjanpidossa virheellisesti sisäministeriön toimintamenoihin (2601011). Virheellinen kirjaus on oikaistu vuoden 2017 kirjanpidossa sekalaisiin tuloihin (123910) tositteella YA- 1000000121.

Sisäministeriö lähetti vuoden 2016 lopulla materiaaliapua YK-järjestöille Irakin Mosuiliin humanitaarisen tilanteen helpottamiseksi. Avustustehtävästä syntyneet kustannukset maksettiin vuoden 2016 talousarvion momentilta 26.30.20 (Eryitysmenot, arviomääräraha). Komissio korvasi 55 % kuljetuskustannuksista. Komission suoritus 175 371,51 euroa tuli sisäministeriön tulotilille 12.4.2017. Suoritus 175 371,51 euroa kirjattiin tositteella YA-100000112 vuoden 2017 kirjanpidossa muihin sekaisiin tuloihin (123910).

5. Selvitys tiedoista, jotka eivät ole vertailukelpoisia edelliseen vuoteen

Ministeriöstä siirrettiin 1.3.2015 valtioneuvoston kansliaan perustettuun valtioneuvoston hallintoyksikköön toimitila-, tietopalvelu- ja käännöspalveluasiat sekä joitain viestintään, tieto-, talous-, henkilöstö- ja matkahallintoon sekä hankintatoimeen liittyviä asioita.

Sisäministeriön hallinnonalan toimialasidonnaisten ICT-tehtävien organisointiin 1.1.2016 alkaen liittyen ns. perustoiminnan mahdollistavat määrärahat siirrettiin toimialojen (ml. sisäministeriö) toimintamomenteilta poliisitoimen toimintamenoihin.

Siirroilla on vaikutusta ministeriön toimintameno- ja htv-määriin, tuotto- ja kululaskelmaan, taseeseen sekä myös tilinpäätöksen liitteisiin.

6. Selvitys tilinpäätöksen jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kun niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa

Ministeriön toiminnassa ei ole tilinpäätöshetkellä tiedossa merkittäviä toimintaan vaikuttavia muutoksia.

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2016	Talousarvio 2017 (TA + LTA+)	Talousarvion 2017 määrärahojen		Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös 2017	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot		
			käyttö vuonna 2017	siirto seuraavalle vuodelle		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2017	Käyttö vuonna 2017 (pl. peruutukset)
26.01.01.	Bruttomenot	13 799 189	9 409 260,89		14 244 658,25		14 636 308,80	
Sisäministeriön toiminta-	Bruttotulot	200 000	645 469,25		645 469,25		647 269,25	
menot (siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	13 599 189	8 763 791,64	4 835 397,36	13 599 189,00		13 989 039,55	4 835 397,36
26.01.04.	Bruttomenot	58 000	24 502,09		58 000,00		24 502,09	
Siviilikiirinsihallinnan kotimaan	Bruttotulot	0	0,00		0,00		0,00	
valmiudet (siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	58 000	24 502,09	33 497,91	58 000,00		24 502,09	33 497,91
26.01.23.	Bruttomenot	65 000,00					46 779,90	
Siviilikiirinsihallinnan kotimaan	Bruttotulot	0,00					0,00	
valmiudet (siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	65 000,00					46 779,90	0,00
26.10.01.	Bruttomenot	150 600	45 754,16		150 600,00		189 415,03	
Poliisitoimen toiminta-	Bruttotulot	0	0,00		0,00		0,00	
menot (siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	150 600	45 754,16	104 845,84	150 600,00		189 415,03	104 845,84
26.30.01.	Bruttomenot	793 000	263 289,42		826 204,53		903 798,16	
Pelastustoimen toimintamenot	Bruttotulot	0	33 204,53		33 204,53		33 204,53	
(siirtomääräraha 2 v)	Nettomenot	793 000	230 084,89	562 915,11	793 000,00		870 593,63	562 915,11
26.40.01.	Bruttomenot	200 000	120 143,06		200 000,00		159 248,36	
Maahanmuuttoviraston ja valtion	Bruttotulot	0	0,00		0,00		0,00	
vastaanottokeskusten toiminta	Nettomenot	200 000	120 143,06	79 856,94	200 000,00		159 248,36	79 856,94
menot (siirtomääräraha 2 v)								

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisvuosittain.		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
26. Sisäministeriön hallinnonala			4 303 012,87
Vuosi 2015			4 303 012,87
26.01.22.1.	Pakolaisrahasto	1 050 000,00	
26.01.22.2.	Ulkorajarahasto	2 000 000,00	
26.01.22.3.	Kotouttamisrahasto	500 000,00	
26.01.22.4.	Paluurahasto	348 713,75	
26.01.22.5.	Tekninen tuki	404 299,12	
23. Valtioneuvoston kanslia			96,34
Vuosi 2016			96,34
23.01.03.	Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenot	96,34	
Pääluokat yhteensä			4 303 109,21
Vuosi 2015			4 303 012,87
Vuosi 2016			96,34

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2017	2016
Henkilöstökulut	11 714 924,49	11 502 683,34
Palkat ja palkkiot	11 667 539,44	11 447 787,78
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	47 385,05	54 895,56
Henkilösivukulut	1 973 287,73	2 118 557,51
Eläkekulut	1 830 566,51	1 868 947,64
Muut henkilösivukulut	142 721,22	249 609,87
Yhteensä	13 688 212,22	13 621 240,85
Johdon palkat ja palkkiot, josta	440 840,63	607 107,30
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	4 300,00	4 400,00
Johto	940,00	1 200,00
Muu henkilöstö	3 360,00	3 200,00

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit						31.12.2016	
	31.12.2017						Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo
	Kappale- määrä	Markkina- arvo	Kirjanpito- arvo	Omistus- osuus %	Myynti- oikeuksien alaraja %	Saadut osingot*		
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	1 027	9 355,97	7 702,50	0,00	0,00	616,20	9 992,71	7 702,50
Aktia Oyj, A-sarjan osake	1 027	9 355,97	7 702,50	0,0	0,0	616,20	9 992,71	7 702,50
Osakkeet ja osuudet yhteensä			7 702,50			616,20		7 702,50
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset								
Sisäministeriöllä ei ole oman pääoman ehtoisia sijoituksia.								

Sisäministeriön tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Nimi	Taseen loppusumma tai varojen määrä	Organisaation toiminta-alue tai varojen käyttötarkoitus
Talousarvion ulkopuolella oleva valtion rahaston yhdistili 31.12.2017		
Palosuojelurahasto	20 683 896,73	Palosuojelurahaston varoja käytetään palo- ja pelastustoimen edistämiseen. Palosuojelurahaston varat muodostuvat palovakuutusmaksuista perittävistä palosuojelumaksuista.

Sisäministeriön tilinpäätöksen liitteet 3, 6–9, 11–13, 15–17

Liite 3	Ei ilmoitettavaa
Liite 6	Ei ilmoitettavaa
Liite 7	Ei ilmoitettavaa
Liite 8	Ei ilmoitettavaa
Liite 9	Ei ilmoitettavaa
Liite 11	Ei ilmoitettavaa
Liite 12	Ei ilmoitettavaa
Liite 13	Ei ilmoitettavaa
Liite 15	Ei ilmoitettavaa
Liite 16	Ei ilmoitettavaa
Liite 17	Ei ilmoitettavaa

6 ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätösasiakirjan hyväksyminen

Olemme tänään hyväksyneet sisäministeriö-kirjanpitoyksikön vuoden 2017 tilinpäätöksen.

Helsingissä 26 .2.2018

Sisäministeri

Kai Mykkänen

Vt. kansliapäällikkö

Jukka Aalto

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

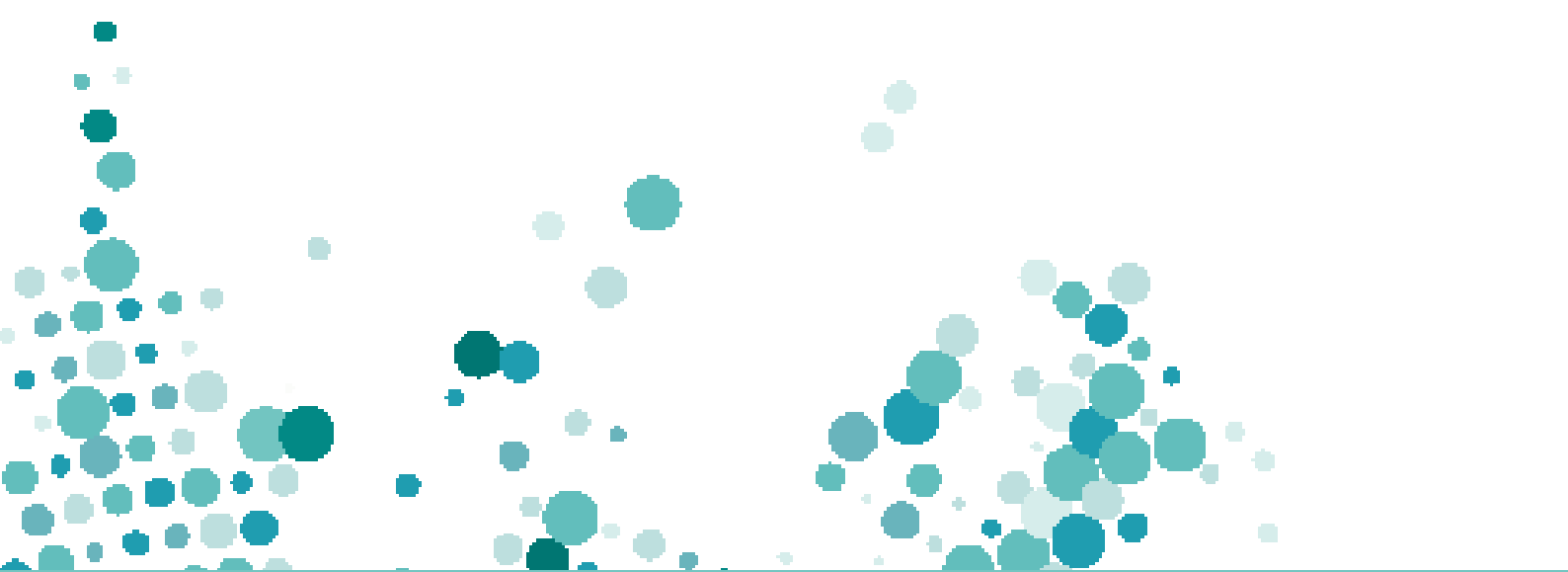
Helsingissä . . 2018

Ylitarkastaja

Minna Tyrväinen

Sisäministeriö PL 26, 00023 Valtioneuvosto

Inrikesministeriet PB 26, 00023 Statsrådet

www.intermin.fi

SISÄMINISTERIÖ
INRIKESMINISTERIET